

ความเหมาะสมของการกำหนดแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม
ยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

APPROPRIATENESS STUDY OF INDUSTRIAL RESTRUCTURING
ACTION PLANS IN PHARMACEUTICAL AND CHEMICAL PRODUCTS
BY MINISTRY OF INDUSTRY YEAR 1998 – 2002

อารักษ์ ขอบทำดี
ARUK CHOPTUMDEE

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2544

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน...39906
วัน, เดือน, ปี...11 ก.ค. 2544

.b.....
i.....

สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**APPROPRIATENESS STUDY OF INDUSTRIAL RESTRUCTURING
ACTION PLANS IN PHARMACEUTICAL AND CHEMICAL PRODUCTS
BY MINISTRY OF INDUSTRY YEAR 1998 – 2002**

**A THEMATIC SUBMITTED PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL MANAGEMENT
SCHOOL OF GRADUATE STUDIED
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2001

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2001

SCHOOL OF GRADUATE STUDIED

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อสารนิพนธ์

ความเหมาะสมของการกำหนดแผนปฏิบัติการ
ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์
ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541-2545

นักศึกษา

นายอารักษ์ ขอบทำดี

รหัสนักศึกษา

41064422

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

วิทยาการจัดการอุตสาหกรรม

พ.ศ.

2544

อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ รศ.อดิษฐ์ กาญจนพิบูลย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ต่อแผนการปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.2541-2545 โดยเฉพาะแผนงานที่รัฐบาลให้ความสำคัญมาก คือ แผนงานที่ 1 แผนงานที่ 2 และแผนงานที่ 5 พบว่า

แผนงานที่ 1 คือ แผนงานการปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ ซึ่งมีสาระสำคัญของแผนงาน จำนวน 12 ข้อ พบว่า มี 10 ข้อ ที่มีความเหมาะสมมาก และมี 2 ข้อ ที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก สามารถสรุปได้ว่า แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 มีความเหมาะสมมาก

แผนงานที่ 2 คือ แผนงานการยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีโดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งมีสาระสำคัญของแผนงาน จำนวน 6 ข้อ พบว่า มี 5 ข้อ ที่มีความเหมาะสมมาก และมี 1 ข้อ ที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก สามารถสรุปได้ว่า แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2 มีความเหมาะสมมาก

แผนงานที่ 5 คือ แผนงานการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย ซึ่งมีสาระสำคัญของแผนงาน จำนวน 7 ข้อ พบว่า มี 6 ข้อ ที่มีความเหมาะสมมาก และมี 1 ข้อ ที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก สามารถสรุปได้ว่า แผนปฏิบัติการแผนงานที่ 5 มีความเหมาะสมมาก

Thematic Title	Appropriateness Study of Industrial Restructuring Action Plans in Pharmaceutical and Chemical Products by Ministry of Industry Year 1998-2002
Student	Mr. Aruk Choptumdee
Student ID	41064422
Degree	Master of Science
Programme	Industrial Management
Year	2001
Thematic Advisor	Assoc.Prof.Atinuch Kanchanapiboon

ABSTRACT

The main purpose of this research is to study the options of administrators on the industrial Restructuring Action Plans in Pharmaceutical and Chemical Products by Ministry of Industry Year 1998 – 2002 ,especially for three important program.

In Program 1 , Program for improving productivity and streamlining process to reduce cost and speed up delivery. There are twelve choice of main idea. Ten choice are most appropriate and two choice are rather most appropriate. Then can conclude that Action Plans in Program 1 is most appropriate.

In Program 2 , Program for Upgrading Production technologies and machinery in targeted industries. There are six choice of main idea. Five choice are most appropriate and one choice are rather most appropriate. Then can conclude that Action Plans in Program 2 is most appropriate.

In Program 5 , Program for promoting product design & development and market channels. There are seven choice of main idea. Six choice are most appropriate and one choice are rather most appropriate. Then can conclude that Action Plans in Program 5 is most appropriate.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด จาก รศ.อดิษฐ์ กาณจนพิบูลย์ อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ รวมทั้งได้รับคำแนะนำอื่นๆจากคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ อันมี ผศ.ดร.วรรณภณ แสงมณี และ รศ.สุชาติ เหล่าปรีดา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณนักวิชาการ ได้แก่ คุณอำนาจ แดงเรือ นักวิชาการอุตสาหกรรม และคุณชัยรัตน์ พัฒนเจริญ นักวิชาการสาธารณสุข ที่ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่สาว ของผู้วิจัยที่ได้ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และสนับสนุนในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

อารักษ์ ขอบทำดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1.1 เป้าหมายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	2
1.1.2 แผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์.....	3
1.1.3 อุตสาหกรรมเป้าหมาย.....	4
1.1.4 อุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย.....	5
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีการศึกษา.....	8
บทที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกระทรวง อุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545.....	11
2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.2 แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2541....	14
2.2.1 แนวทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	14
2.2.2 แผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	15
2.2.3 แนวทางการแปลงแผนงานไปสู่การปฏิบัติ.....	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.4 เงินสนับสนุนในการดำเนินงาน.....	18
2.2.5 แนวทางบริหารการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	21
2.2.6 กลไกในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	23
2.2.7 วัตถุประสงค์ สำคัญของแผนปฏิบัติการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ ของแผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม.....	26
2.2.8 ความสำคัญของแผนงานในแต่ละสาขาอุตสาหกรรม.....	31
2.3 แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 แผนงานที่ 2 และ แผนงานที่ 5 ในแผนงาน ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.2541-2545.....	34
2.3.1 แผนงานที่ 1 ปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มี ต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้.....	34
2.3.2 แผนงานที่ 2 ยกกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย.....	36
2.3.3 แผนงานที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย.....	37
บทที่ 3 โครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์.....	40
3.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมยา.....	40
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทยาต่างประเทศกับอุตสาหกรรมผลิตยา แผนปัจจุบันของไทย.....	42
3.3 โครงสร้างของอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย.....	44
3.4 ลักษณะโดยเฉพาะของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย.....	46
บทที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ที่มีต่อ แผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ พ.ศ. 2541 – 2545.....	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1 ข้อมูลทั่วไป.....	50
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ.....	54
4.3 ข้อมูลด้านการผลิต.....	57
4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน.....	60
4.5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ต่อ แผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541-2545.....	63
4.5.1 แผนงานที่ 1 แผนงานการปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการ การผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้.....	63
4.5.2 แผนงานที่ 2 แผนงานการยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย.....	67
4.5.3 แผนงานที่ 5 แผนงานการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย.....	70
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	73
5.1 สรุป.....	73
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุน.....	84
ภาคผนวก ข การโฆษณาขายยา.....	88
ภาคผนวก ค แบบสอบถามในการวิจัย.....	90
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้รับรองแบบสอบถามในการวิจัย.....	99

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ๑ ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม
(พ.ศ. 2541 – 2545).....103

ประวัติผู้เขียน.....107

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 โครงสร้างของอุตสาหกรรม.....	2
2.1 ประมาณการวงเงินกู้ที่ต้องใช้ในแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจำแนกตามแผนงาน และประเภทค่าใช้จ่าย.....	20
2.2 แผนงานที่แต่ละสาขาอุตสาหกรรมให้ความสำคัญ.....	33
3.1 มูลค่าการบริโภคภายในประเทศไทย.....	41
3.2 จำนวนตำรับยาสำเร็จรูปเปรียบเทียบในหมู่ประเทศอาเซียน.....	49
3.3 สัดส่วนของต้นทุนผลิต.....	50
4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ.....	56
4.3 ข้อมูลด้านการผลิต.....	59
4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน.....	62
4.5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนทำงาน 1.....	66
4.6 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2.....	69
4.7 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 5.....	72

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมยา และ เคมีภัณฑ์ของประเทศไทยมีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลายของประเภทผลิตภัณฑ์ แต่ที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ได้แก่ อุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ ผงซักฟอก สีย้อม สีและผลิตภัณฑ์รวม สบู่ เครื่องสำอางค์ และสารกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น และ/หรือ ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีบทบาทสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออก

ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2539 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้ง 7 ประเภท มีมูลค่าความต้องการใช้ภายในประเทศรวมประมาณ 59,620 ล้านบาทโดยมีมูลค่าการผลิตภายในประเทศ (ราคา ณ โรงงาน) ประมาณ 44,345 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้ส่งออกเป็นมูลค่า 6,599 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการนำเข้ามูลค่าสูงถึง 21,874 ล้านบาท และการนำเข้ายังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ยาและวัตถุดิบยา

การลงทุนประกอบกิจการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ทั้ง 7 ประเภท (ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ.2535) จนถึงปี พ.ศ.2535 มีจำนวน 816 ราย มูลค่าการลงทุนรวม 43,071.43 ล้านบาท จ้างแรงงานทางตรง จำนวน 39,731 คน ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นโรงงานยาและเวชภัณฑ์ รองลงมาเป็นโรงงานสีและผลิตภัณฑ์รวม และเครื่องสำอางค์

ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1.1 ที่แสดงถึงกลุ่มอุตสาหกรรมการลงทุนในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ที่มีการจัดตั้งโรงงาน โดยที่กลุ่มอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์มีจำนวนโรงงานมากที่สุด คือ 303 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 37.13 รองลงมา คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสี น้ำมันซักเงา แลกเกอร์ และกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์มีจำนวนโรงงาน คือ 200 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 24.51 กลุ่มอุตสาหกรรมสารกำจัดศัตรูพืชมีจำนวนโรงงาน 60 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 7.35 กลุ่มอุตสาหกรรมสบู่มีจำนวนโรงงาน 30 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 3.68 กลุ่มอุตสาหกรรมสารซักฟอกมีจำนวนโรงงาน 13 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 1.59 และกลุ่มอุตสาหกรรมสีย้อมมีจำนวนโรงงาน 10 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 1.1 โครงสร้างของอุตสาหกรรม

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวนโรงงาน (ประมาณ)
ยาและเวชภัณฑ์	303
สารซักฟอก	13
สีย้อม	10
สี น้ำมันชักเงา แลกเกอร์	200
สบู่	30
เครื่องสำอางค์	200
สารกำจัดศัตรูพืช	60
รวม	816

ศักยภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ จากจำนวนโรงงานทั้งหมด 303 แห่ง นอกจากโรงงานผลิตยาสำเร็จรูปแผนปัจจุบัน จำนวน 180 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นโรงงานที่ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ วิธีที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practice : GMP) จากกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 130 แห่ง นอกจากโรงงานผลิตยาสำเร็จรูปแผนปัจจุบันแล้วที่เหลือเป็นการผลิตวัตถุดิบตัวยา วัตถุดิบประกอบตัวยา และการผลิตยาจากสมุนไพร โรงงานผลิตยาและเวชภัณฑ์ส่วนใหญ่ตั้งมาเป็นระยะเวลาานาน สภาพเครื่องจักรเก่าล้าสมัย และมีเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำ

1.1.1 เป้าหมายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

ในช่วงปี พ.ศ. 2532 – 2539 ประเทศไทยมีความต้องการใช้ยาและเวชภัณฑ์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง 3 เท่าตัว หรือมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 11 เมื่อพิจารณาสัดส่วนทางการตลาดพบว่าผู้ผลิตภายในประเทศมีสัดส่วนการตลาดในปี พ.ศ. 2532 ร้อยละ 74.4 ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2539 เหลือเพียง ร้อยละ 62.4 และยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในปีต่อไป เนื่องจากประเทศไทยมีความต้องการใช้ยาใหม่ ๆ ราคาแพงที่ยังมีสิทธิบัตรคุ้มครองเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตไทยศึกษาในตลาดภายในประเทศลดลงหรือมีขีดความ

สามารถเพิ่มขึ้นน้อยกว่าผู้ผลิตต่างประเทศ แหล่งนำเข้ายาและเวชภัณฑ์ที่สำคัญของไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และ ญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาเดียวกันนี้การส่งออกมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นถึง 3.7 เท่าตัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเริ่มมีขีดความสามารถในการผลิตและแข่งขันในตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์ยาที่หมดอายุการคุ้มครองตามสิทธิบัตรแล้วในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม จำเป็นจะต้องคำนึงถึงสถานการณ์การแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศเป็นเงื่อนไขสำคัญ จากนั้นจึงกำหนดแนวทางสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งจะต้องใช้กรอบแนวคิดใหม่มาทดแทนแนวทางดำเนินการตามกรอบความคิดเดิม และเพื่อให้แนวทางใหม่เป็นแนวทางที่นำไปสู่เป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีกลไกที่จะช่วยให้การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปเป้าหมายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมได้ดังนี้

1. เพื่อรองรับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มการแข่งขันการค้าแบบเสรีมากขึ้น โดยรักษาและสร้างศักยภาพการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยให้เข้มแข็ง

2. เพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยให้สามารถเติบโตอย่างยั่งยืนและไม่สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยเทคโนโลยีและการส่งเสริมอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม

1.1.2 แผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และ เคมีภัณฑ์

กระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (Action Plans) ขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยแผนดังกล่าวเป็นแผนรองรับแผนงานรวมทั้งสิ้น 8 แผนงานด้วยกัน

แผนงานหลักทั้ง 8 แผนงาน ประกอบด้วย

แผนงานที่ 1 แผนงานปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

แผนงานที่ 2 แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีโดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

- แผนงานที่ 3 แผนงานยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- แผนงานที่ 4 แผนงานบ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม
- แผนงานที่ 5 แผนงานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย
- แผนงานที่ 6 แผนงานสนับสนุนการกระจายและเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นที่มีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคชนบท เพื่อสนับสนุนการกระจายงานและรายได้
- แผนงานที่ 7 แผนงานชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต
- แผนงานที่ 8 แผนงานการจัดการอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูงไปยังเขตที่กำหนด และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลดมลภาวะ

1.1.3 อุตสาหกรรมเป้าหมาย

แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป็นแผนงานที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะยาวจึงจะบรรลุผลสำเร็จ มีการวางแผนการจัดการบริหารอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลภายในระยะเวลา 5 ปี มุ่งเน้นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศสูง และรวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีโอกาสในการแข่งขัน แต่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ได้แก่

1. อุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์
2. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
3. อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง
4. อุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน
5. อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์
6. อุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง
7. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก
8. อุตสาหกรรมเซรามิกส์และแก้ว
9. อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

10. อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน
11. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
12. อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า
13. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี

1.1.4 อุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย

การผลิตตัวยาและการผลิตยา มีความหมายและวิธีการต่างกัน การผลิตตัวยา หมายถึง การผลิตสารที่ใช้เป็นยาซึ่งจะเป็นตัวยาสำคัญ (Active Ingredients) หรือตัวยาประกอบ (Excipients) ขึ้นมาปริมาณมาก ๆ ซึ่งอาจจะเป็นสารสังเคราะห์ทางเคมี สารสกัดจากวัสดุตามธรรมชาติ หรือทั้งสองอย่างรวมกัน การผลิตยา จึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการโดยเฉพาะประเภทหนึ่ง เหมือนกับอุตสาหกรรมทางเคมี เพื่อนำเอาผลผลิตมาใช้เป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตยา

การผลิตยา หมายถึง การใช้กรรมวิธี เปลี่ยนลักษณะทางกายภาพของสารที่มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ให้อยู่ในลักษณะและมาตรฐานที่ผู้ใช้จะนำไปบำบัดรักษาโรคได้ทันทีโดยง่าย โดยอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมการผลิตตัวยาหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตยาของประเทศไทยจำแนกเป็น 3 ลักษณะ ตามผลการวิจัยของสถาบันพัฒนาเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติที่ทำการศึกษามือปี พ.ศ.2519 กล่าวคือ

1. การนำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่ (Repacking) โดยทำการแบ่งยาจากภาชนะขนาดใหญ่ มาบรรจุลงในภาชนะขนาดเล็ก ปิดฉลาก และเพิ่มเติมรายละเอียดเล็กน้อย เพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับการจำหน่ายออกสู่ตลาด การผลิตลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมการผลิตอย่างหนึ่งที่ไม่ต้องใช้ทุนและเทคโนโลยีการผลิตที่สูงหรือสลับซับซ้อนมากนัก

2. การนำเอาวัตถุดิบหรือตัวยามาประกอบหรือผลิต เป็นยาสำเร็จรูปในลักษณะต่าง ๆ (Dosage-form formulation) โดยอาศัยสูตรตำรับที่เหมาะสม การผลิตในลักษณะนี้ใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงพอสมควร การดำเนินการจะเน้นการใช้เครื่องมือและหลักเกณฑ์การผลิตในขั้นดี (GMP-Good Manufacturing Practice)

3. การผลิตวัตถุดิบตัวยาที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป อุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยทรัพยากร เทคโนโลยีและทุนดำเนินการในระดับสูงมากที่สุด

ลักษณะโดยเฉพาะของอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย

อุตสาหกรรมยา เป็นธุรกิจที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่น อยู่หลายประการ คือ

1. อุตสาหกรรมยา เป็นธุรกิจที่มีกฎหมายควบคุมมากที่สุดธุรกิจหนึ่ง เพราะยาเป็นสินค้าที่มีทั้งประโยชน์และอันตรายเป็นอย่างมาก การบริโภคยาที่เสื่อมคุณภาพหรือไม่มีคุณสมบัติดังที่ฉลากที่ปิดไว้ หรือการบริโภคยาผิดขนาด นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาแล้วยังอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตอีกด้วย

2. การแข่งขันในอุตสาหกรรมยาสูงมาก เพราะมีผู้ผลิต ผู้นำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และสินค้ายาที่ซื้อขายกันนั้นก็มียี่ห้อคล้ายคลึงกันมาก คือ ตัวยาหลัก ส่วนประกอบตัวยา หรือสูตรยาเช่นเดียวกัน สิ่งที่แตกต่างกันนั้นเป็นเพียงรูปร่าง สี สรรพ ทัณฑ์บรรจุ และเครื่องหมายการค้า เท่ากับเป็นเพียงการทำผลิตภัณฑ์ให้แตกต่าง (Differentiation) สินค้าเหล่านั้นเท่านั้น ผู้ผลิตและผู้ขายแต่ละรายจึงจำเป็นต้องแข่งขันและต่อสู้กันอย่างหนักเพื่อส่งเสริมการขายสินค้าของตน ทั้งนี้การแข่งขันจะเป็นได้ทั้งการแข่งขันทางด้านราคา การบริหารการตลาด คุณภาพ และชื่อเสียงความน่าเชื่อถือ ฯลฯ

3. การโฆษณายามีกฎหมายควบคุมเฉพาะ วิธีการโฆษณาของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย อยู่ในวงจำกัด กรณียาทั่วไปจะทำการโฆษณาได้ต้องขออนุญาตจากกองควบคุมการโฆษณาและเผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข แต่ถ้าหากเป็นยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษ การโฆษณาจะทำได้ก็แต่เฉพาะทำการโฆษณาโดยตรงต่อแพทย์ เภสัชกร หรือพยาบาลเท่านั้น

4. ประเภทของยาที่จำหน่ายมีน้อยชนิด ในธุรกิจการค้ายาจะพบว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการขายยามากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดขายทั้งหมด ได้มาจากการขายยาเพียงหนึ่งหรือสองขนานเท่านั้น ส่วนยอดขายอื่นๆ มักจะมาจากยอดขายของยาหลาย ๆ ขนานรวมกัน

5. ร้านยาเป็นศูนย์กลางสำคัญในการกระจายยาไปสู่ผู้บริโภค ร้านยาในประเทศไทยสามารถจำหน่ายยาได้โดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์ แพทย์ไม่จำเป็นต้องเขียนใบสั่งให้คนใช้ถือไปซื้อที่ร้านยาเหมือนประเทศอื่น ๆ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยประกอบกับจำนวนแพทย์และโรงพยาบาลไม่เพียงพอที่จะบริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงนิยมใช้ร้านยาเป็นที่ปรึกษาปัญหา เรื่องสุขภาพและสามารถซื้อยาได้โดยเสรี โดยร้านยาเป็นศูนย์กลางในการกระจายยาถึงร้อยละ 60 ของปริมาณยาทั้งหมดไปสู่ผู้บริโภค

6. แพทย์มีอำนาจมากในการตัดสินใจซื้อยา ธุรกิจยาต้องทุ่มทุนการโฆษณายาประเภท “ยาอันตราย” และ “ยาควบคุมพิเศษ” ให้แก่แพทย์เพียง 5,000-6,000 คน เพราะแพทย์เป็นผู้แนะนำและตัดสินใจแทนคนไข้จำนวนหลายล้านคน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการที่สำคัญในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์
2. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา โครงสร้างทั่วไป และสถานการณ์ของอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ประสบอยู่ในปัจจุบัน
4. เพื่อศึกษาแผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานในแผนงานที่สำคัญในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม
2. ทราบถึงความเป็นมา โครงสร้างทั่วไปและสถานการณ์ของอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ในประเทศไทย
3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ประสบอยู่ในปัจจุบัน
4. ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ ที่มีต่อแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม ว่าเห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงานตามแผนหรือไม่ และข้อเสนออื่น ๆ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1. แผนงานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และ เคมีภัณฑ์ มีทั้งหมด 8 แผนงาน แต่ในการศึกษานี้จะทำการศึกษาเฉพาะ 3 แผนงานที่เป็นแผนงานที่มีความสำคัญในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และ เคมีภัณฑ์ ได้แก่

แผนงานที่ 1 แผนงานปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

แผนงานที่ 2 แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีโดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

แผนงานที่ 5 แผนงานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย

2. ความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการ หมายถึง ความเหมาะสมในแง่ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ยา และ เคมีภัณฑ์ว่าเห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย กับแผนปฏิบัติการใน 3 แผนงานที่สำคัญ ในแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.2541-2545

3. การเก็บข้อมูล ใช้วิธีแบบสอบถามแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ยา และ เคมีภัณฑ์ ที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5 วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากแบบสอบถามแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งในแบบสอบถามจะประกอบด้วยคำถาม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการผลิต

ตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ตอนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้าง
อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545
ในแผนงานที่ 1, 2 และ 5

และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐบาล และ
ภาคเอกชน วิทยานิพนธ์และภาคินิพนธ์จากสถาบันต่างๆ แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของ
กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้
สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ในรูปแบบร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย
(Mean)

แบบสอบถามในตอนที่ 5 มีคำตอบ 2 ระดับ คือ เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วย โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

เห็นด้วย = 1 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 0 คะแนน

การวัดระดับความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการใน 3 แผนงาน กำหนดเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- เหมาะสมมาก
- เหมาะสมค่อนข้างมาก
- เหมาะสมปานกลาง
- เหมาะสมค่อนข้างน้อย
- เหมาะสมน้อย

โดยเกณฑ์ที่ตัดสิน คือ สัดส่วนร้อยละของผู้ประกอบการที่เห็นด้วยต่อแผนปฏิบัติการ
 ในแผนงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ พ.ศ. 2541 – 2545 ซึ่งใช้เกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยร้อยละ	80.04 – 100.00	คือ	เหมาะสมมาก
เห็นด้วยร้อยละ	60.03 – 80.03	คือ	เหมาะสมค่อนข้างมาก
เห็นด้วยร้อยละ	40.02 – 60.02	คือ	เหมาะสมปานกลาง
เห็นด้วยร้อยละ	20.01 – 40.01	คือ	เหมาะสมค่อนข้างน้อย
เห็นด้วยร้อยละ	0 - 20.00	คือ	เหมาะสมน้อย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของ กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541-2545

2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวสมจิตร วรเนติโพธิ์ พ.ศ. 2539 ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย พบว่าปัญหาหลักของการพัฒนาอุตสาหกรรมยาภายในประเทศไทย คือ ปัญหาด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ซึ่งต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ ปัญหาในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา เนื่องจากอุตสาหกรรมยาภายในประเทศ ยังไม่ได้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนา ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในสาขาที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการผลิตบุคลากรไม่ทันกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ปัญหาเรื่องสิทธิบัตรยา ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการผูกขาดทางการตลาด ทางด้านยาของบริษัทข้ามชาติ ปัญหามาตรฐานการผลิตยาเพื่อให้ยามีคุณภาพและมาตรฐาน ยังไม่ครอบคลุมอุตสาหกรรมทั้งหมด แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาภายในประเทศ คือ ต้องพยายามพึ่งพาตนเองให้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาวะทางวิทยาการ รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนในเรื่องของนโยบาย และมาตรการที่จะส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมยาภายในประเทศ เช่น การปรับโครงสร้างภาษีเพื่อลดต้นทุนการผลิต ให้เงินทุนหรือร่วมมือกับภาคเอกชนในการทำวิจัยและพัฒนา ซึ่งรวมทั้งการพัฒนามาตรฐานการผลิต และพัฒนาบุคลากร

ภก.ดร. อ่ำพล โมตรีเวช พ.ศ. 2537 ได้ศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย โดยเสนอให้มีการ

- พัฒนาคุณภาพยา โดยการพัฒนาระบบ และกลไกในการควบคุมยาให้มีประสิทธิภาพ เช่น การปรับปรุง GMP ให้เป็นกฎหมาย

- พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตยาภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเน้นการวิจัยและพัฒนา เพื่อการผลิตวัตถุดิบทางยาและผลิตภัณฑ์ยา

- ควบคุมและพัฒนามาตรฐานการผลิตยา ในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน GMP
- สนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการควบคุมคุณภาพยาที่ได้มาตรฐาน
- ควรมีมาตรการคัดเลือกยานำเข้าจากต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นยาที่จำเป็นต้องใช้ และลดปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย
- ส่งเสริมการผลิตยาเพื่อการส่งออก

ดร. นิลสุวรรณ ลีลาธรมี พ.ศ. 2539 ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยาของประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ GMP ดังนี้

- จากการที่รัฐมีนโยบายการใช้มาตรฐาน GMP ทำให้เกิดการขาดแคลนเภสัชกรอย่างรุนแรง ซึ่งทำให้โรงงานผลิตยาภาคเอกชนต้องหาเภสัชกรเพิ่มขึ้น
- พระราชบัญญัติยา เป็นกฎหมายที่เข้มงวดมาก ซึ่งมีผลต่ออุปสรรคต่อความคล่องตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะด้านการส่งออก ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนและเสียเวลามาก ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสทางการค้าและการแข่งขันไปในที่สุด อีกทั้ง พ.ร.บ. ยา กำหนดให้ผลิต วิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพยาทั้งหมดในโรงงานเดียวกัน ซึ่งถ้ามีการตั้งโรงงานสาขาก็ต้องมีการแยก การผลิต วิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพยาออกมาต่างหาก แต่ภาคอุตสาหกรรมยึดหลักการผลิตที่ดีของ GMP และการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ GLP (Good Laboratory Practice) ซึ่งเน้นที่การควบคุมและประกันคุณภาพยา จึงต้องการให้มีหน่วยงานกลางสำหรับวิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ยาสำเร็จรูป เพื่อลดภาระการซื้อซ้ำ อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ต้องใช้ในการตรวจสอบของโรงงานสาขา เพราะมีราคาแพง แต่มีอัตราการใช้้น้อยมาก การใช้หน่วยงานกลางจะเฉลี่ย หรือลดภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นผลที่ได้ใช้เครื่องมือที่ซื้ออย่างคุ้มค่า และก็เป็นกรณีที่ได้ผลการตรวจสอบคุณภาพที่เป็นกลางอีกด้วย ความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยดีในระดับของการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ แต่ยังไม่อาจใช้กับผลิตภัณฑ์ยาได้ เพราะติดขัดที่ตัว พ.ร.บ. ยา

ภก. ณรงค์ คุณาภิบาล พ.ศ. 2539 ได้ศึกษาแนวโน้มในการผลิตยา ระดับอุตสาหกรรมและโรงพยาบาลในประเทศไทย พบว่า การนำเอามาตรฐาน GMP เข้ามาในการผลิตยา จะช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ในคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ยาที่ผลิตขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมยาให้สามารถผลิตยาทดแทนการนำเข้าได้มากขึ้น ให้และผลิตเพื่อการส่งออก

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่พบว่าผู้ผลิตจะประสบปัญหาในการปฏิบัติตาม GMP อันเนื่องมาจากปัญหาด้านเงินทุน, บุคลากร, เทคโนโลยี, ผู้ประกอบการและข้อบังคับต่าง ๆ

ภก. จอมจิน จันทรสกุล พ.ศ. 2539 ได้ทำการศึกษารวบรวมสภาพปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยา รวมถึงการวิจัยและพัฒนาในด้านดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

- Raw Material : วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตยาไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน ส่วนใหญ่ยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีศักยภาพที่จะผลิตเองได้ รวมทั้งมีข้อจำกัดในเรื่องที่ไม่มีแหล่งให้เลือก
- Packaging Material : ในประเทศไทยยังมีการผลิต Packaging Material ไม่เพียงพอความต้องการของผู้ใช้ ในด้านของคุณภาพขาดผู้ที่จะให้ความรู้ในเรื่องมาตรฐานของ Packaging Material ที่จะใช้
- Personal : ขาดแคลนบุคลากรทั้งเภสัชกรและนักวิทยาศาสตร์ที่จะเข้ามาทำการวิจัยรวมทั้งเกี่ยวข้องกับมาตรการการบังคับใช้ทุนรัฐบาลของเภสัชกรด้วย
- Equipment and Instrument : ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาสูงและต้องเสียภาษี ทำให้ต้องมีเงินทุนมากในการทำวิจัย
- Technology and Process : ขาดแคลนเทคโนโลยี และไม่เน้นระบบ Specialization ในด้านของ Process ขาดการทำ Validation ในขบวนการผลิต
- Premises : การขยายโรงงานในเขต กทม. ให้ถูกต้องตาม GMP ทำได้ยาก โรงงานไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำผังโรงงาน ไม่มีการสนับสนุนในการโยกย้ายโรงงานเหมือนกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ (เช่น การสนับสนุนของ BOI)
- Regulation : การขออนุญาตจัดตั้งโรงงานมีกฎเกณฑ์มาก และเอกชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการออกกฎเกณฑ์ หรือรับนโยบายในการออกกฎเกณฑ์, GMP ยังไม่เป็นกฎหมาย ทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตยา ไม่มีการเร่งรัดมากเท่าที่ควร
- Investment : ขาดแคลนเงินลงทุน ขาดความรู้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ของแหล่งเงินทุนที่มีอยู่ในประเทศที่สามารถสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาได้

รศ.ดร. สุภาพรณ ลุวิระ พ.ศ. 2540 ได้ศึกษาแนวโน้มการนำเข้า – ส่งออก เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2543 แนวโน้มการนำเข้ายา ส่วนใหญ่จะมีมูลค่าขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7 – 13 ไม่

และแนวโน้มการส่งออกยาเกือบทุก

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภท จะมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 – 9 ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมยาของประเทศไทยให้ไปได้นั้น ต้องมุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตวัตถุดิบ โดยใช้ทรัพยากรภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้ยาที่มีคุณภาพมาตรฐานในราคาเหมาะสม และผลิตยาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ลดการพึ่งพาต่างประเทศให้น้อยที่สุด โดยเน้นการวิจัยและพัฒนา และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีที่ดีในการผลิตยา (Good Manufacturing Practice : GMP) เป็นแนวทางเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ยาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมยาภายในประเทศ ให้สามารถผลิตยาทดแทนการนำเข้าได้มากขึ้น และผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในส่วนของระบบการจัดการและกระจายยา ร้านขายยาแผนปัจจุบันควรจัดหาหรือคัดเลือกยาเข้ามาบริการในร้าน โดยพิจารณาผู้ผลิตที่ได้มาตรฐาน GMP, พิจารณายาต้นแบบ (Original), ราคา, หลักเกณฑ์ อื่น ๆ เช่น ความต้องการของผู้บริโภค ประสบการณ์ของผู้ขาย มาตรฐานของบริษัท เป็นต้น

2.2 แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

2.2.1 แนวทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เป้าหมายในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมไทย ก็คือ จะต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและขยายบทบาทอุตสาหกรรมไทยให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาวะทางสังคม โดยมีแนวทางในภาพรวมดังนี้

1. มุ่งสู่การผลิตสินค้าระดับกลางและระดับสูงมากขึ้น เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น สินค้าที่ผลิตจะต้องมีการพัฒนารูปแบบ มีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรเก่าที่ล้าสมัย รวมทั้งปรับปรุงการจัดการด้านคุณภาพเพื่อให้ได้สินค้าที่มีมาตรฐานสูงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดระดับบน
2. ลดต้นทุนการผลิตและปรับปรุงการส่งมอบสินค้าให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของลูกค้าในยุคโลกาภิวัตน์ด้วยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ปรับลดขั้นตอนในกระบวนการผลิต ปรับปรุงการบริหารและการจัดการธุรกิจ

3. ยกระดับความรู้ความสามารถของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงแรงงาน พนักงานระดับบังคับบัญชาและผู้ประกอบการให้สามารถรับเทคโนโลยีใหม่ ตลอดจนระบบการผลิตแบบใหม่ที่จะนำมาใช้ในอุตสาหกรรม สามารถผลิตสินค้าคุณภาพสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบริหารธุรกิจให้ปรับตัวได้ในสภาวะการแข่งขันภายใต้ระบบการค้าเสรี

4. สร้างพันธมิตรทางการผลิตและการค้ากับธุรกิจ在不同ประเทศและประเทศคู่ค้า เพื่อให้สามารถเจาะและขยายช่องทางการตลาดได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ สู่อุตสาหกรรมในประเทศ

5. ปรับไปสู่อุตสาหกรรมที่ลดมลภาวะจากอุตสาหกรรมด้วยการจัดการเขตอุตสาหกรรม เฉพาะประเภทสำหรับบางอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถจัดระบบบำบัดมลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดปริมาณมลพิษ ณ จุดกำเนิด ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อประชาชนและสังคมไทยโดยรวมแล้วยังมีส่วนช่วยลดภาระต้นทุนในการจัดการของเสียของโรงงาน และการเอาใจใส่ดูแลสิ่งแวดล้อมก็เป็นประเด็นต่อรองทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญประเด็นหนึ่ง

6. กระจายการผลิตไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท เพื่อให้มีแหล่งจ้างงานรองรับแรงงานที่เคลื่อนย้ายออกไปจากเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตลอดจนเมืองใหญ่ และเป็นแหล่งรายได้เสริมให้กับแรงงานภาคเกษตรกับสมาชิกของครอบครัวชนบท เป็นการส่งเสริมให้แรงงานคงอยู่ในชนบทและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างครอบครัวและสังคมชนบท

2.2.2 แผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

จากแนวทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้น ได้นำมาเป็นกรอบในการ กำหนดแผนงานเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมขึ้น 8 แผนงาน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แผนงานด้านการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ
  - 1) แผนงานปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้
  - 2) แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี และเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
  - 3) แผนงานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการ

จำหน่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- 4) แผนงานชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต
  2. แผนงานด้านปรับสภาวะสังคม โดยการกระจายการจ้างงานและลดมลภาวะทางอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ
    - 1) แผนงานยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
    - 2) แผนงานบ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม
    - 3) แผนงานสนับสนุนการกระจายและเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นที่มีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคและชนบท
    - 4) แผนงานการจัดการอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูงไปยังเขตที่กำหนด และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดเพื่อลดมลภาวะ

2.2.3 แนวทางการแปลงแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

กระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานหลักและฝ่ายเลขานุการในการดำเนินการจัดทำแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ได้ร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนแม่บทแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้แล้วเสร็จ หลังจากนั้นจะนำเข้าสู่ขั้นตอนของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติการ ซึ่งมีแนวทางนำแผนไปสู่การปฏิบัติดังนี้

1. แนวคิดและกรอบของการวางแผน ประกอบไปด้วย ภารกิจหลักของแผน ได้แก่ การปรับสภาพในระยะยาว ภารกิจหลักที่ต้องดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากแผนแล้วจึงกำหนดกลยุทธ์เพื่อก้าวไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการโดยเป้าประสงค์นั้นต้องเป็นเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาเป็นแนวทางใหม่และจะต้องมีแผนปฏิบัติการ โครงการ และกิจกรรมขึ้นมารองรับ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์นั้นให้ได้ . จากนั้นจึงกำหนดเป้าประสงค์ที่วัดผลได้โดยมีตัวชี้วัดประเภทต่าง ๆ เครื่องมือชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนโรงงาน และดัชนีประเภทต่าง ๆ
2. แผนปฏิบัติการที่ได้จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนกลยุทธ์เพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมรายสาขา จะประกอบด้วย โครงการที่จะระบุแผนงานย่อย กิจกรรมหลัก การวัดผล และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องไปหารือหน่วยงานร่วมปฏิบัติการเพื่อดำเนินการในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไปว่ากรณิดาทั้งสืบ ลึกทั้งห้าเบีให้ตัดบโองบ้อหา และต้องอ้างถึงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียด ทั้งการกำหนดมาตรการ กฎระเบียบ หน่วยงานปฏิบัติงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ รวมทั้งระบบและกลไกการติดตามประเมินผล

3. เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประสบความสำเร็จ ได้แก่

1) เงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำมาปล่อยกู้แก่ธุรกิจอุตสาหกรรมสำหรับใช้ในการลงทุนจัดซื้อเทคโนโลยีและเครื่องจักร การเคลื่อนย้ายโรงงาน การจัดตั้งหน่วยผลิตในภูมิภาค รวมทั้งเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการตลาดและการจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศให้คำแนะนำในการปรับปรุงกิจการ

2) ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศปฏิบัติงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการไทย เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยี การตลาด และการจัดการให้บุคลากรไทย ให้คำแนะนำแก่ธุรกิจเอกชนไทยและช่วยเป็นหลักประกันให้แหล่งสินเชื่อมีความมั่นใจในการปล่อยกู้ให้แก่อุตสาหกรรมเพื่อการปรับปรุงธุรกิจ โดยอาจจำแนกผู้เชี่ยวชาญได้เป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านมหภาค (Macro / Sectoral Experts) ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในนามของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เพื่อยืนยันประเด็นปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข ปัญหาและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายแต่ละสาขา

ส่วนที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบหรือกระบวนการธุรกิจ (System / Process Experts) ซึ่งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนหรือสถาบันอุตสาหกรรมเฉพาะทาง เพื่อแนะนำแนวทางการปรับกระบวนการในธุรกิจของอุตสาหกรรมแต่ละสาขา ตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาดรวมทั้งการจัดการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ส่วนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการเฉพาะเรื่อง (Operation Experts) อาทิ ด้านการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักร ด้านการเงิน ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ซึ่งจะปฏิบัติงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการไทยเพื่อให้บริการเฉพาะรายแก่ธุรกิจเอกชน รวมทั้งให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรของหน่วยงานที่จะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้แก่แรงงานไทย ทั้งนี้โดยธุรกิจเอกชนจะต้องจ่ายค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญบางส่วน และหน่วยงานจะเป็นแกนกลางในการประสานงานจัดหาและกลั่นกรองคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมในแต่ละกรณี

3) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานและผู้ประกอบการรวมทั้งพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันอิสระ และสถาบันการศึกษา ซึ่งจะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้และขยายผลสู่ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของประเทศต่อไป

4) สิทธิประโยชน์ ได้แก่ มาตรการจูงใจทางด้านภาษีอากรตลอดจน มาตรการอุปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสูงจากต่างประเทศ และรองรับการเคลื่อนย้ายโรงงานออกสู่ภูมิภาค

5) การมีหน่วยงานหรือองค์กรดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในลักษณะอิสระ อาทิ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สถาบันสิ่งทอ สถาบันอาหาร รวมทั้งองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เช่น สถาบันการออกแบบอุตสาหกรรม สถาบันยานยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีความคล่องตัว สามารถสนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่สามารถนำเงินกู้จากต่างประเทศไปใช้ดำเนินงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมโดยไม่ขัดแย้งกับเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เนื่องจากไม่ถือเป็นหน่วยงานของราชการ

2.2.4 เงินสนับสนุนในการดำเนินงาน

1. การดำเนินงานตามแผนงานหลักเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมทั้ง 8 แผนงาน จะมีค่าใช้จ่ายเป็นวงเงินทั้งสิ้น 1,192 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนของภาคเอกชน เพื่อจัดซื้อเทคโนโลยีและเครื่องจักรเพื่อการเคลื่อนย้ายโรงงานหรือจัดตั้งหน่วยผลิตในภูมิภาค โดยจัดให้มีสินเชื่อเงินผ่อนปรนเพื่อปล่อยกู้ให้เอกชน

2) ค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศในสาขาที่ขาดผู้ชำนาญในประเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรไทยและเพื่อให้คำแนะนำแก่ธุรกิจเอกชนของไทย โดยธุรกิจเอกชนรับภาระค่าใช้จ่ายครึ่งหนึ่งและหน่วยงานราชการอุดหนุนค่าใช้จ่ายอีกครึ่งหนึ่ง ยกเว้นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญด้าน Macro / Sectoral ด้าน Systems / Process ด้านการรณรงค์ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศและด้านการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรอุตสาหกรรมและอบรมพัฒนาวิทยากรไทยซึ่งจะเป็นเงินอุดหนุนทั้งหมด

3) ค่าใช้จ่ายในการอบรมพัฒนาบุคลากร ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาครัฐหรือองค์กรอิสระโดยอยู่ในรูปของเงินอุดหนุนหน่วยงาน

4) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น สถาบันอุตสาหกรรมเฉพาะทาง สถาบันการออกแบบอุตสาหกรรม เป็นต้น ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขตอุตสาหกรรม ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะอยู่ในรูปของเงินอุดหนุนหน่วยงาน

2. แหล่งเงินที่เหมาะสมสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม คือ แหล่งเงินกู้ระยะยาวที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนในลักษณะ Program Loan จากต่างประเทศ อาทิ World Bank ซึ่งมีนโยบายที่จะให้เงินกู้แก่ประเทศไทยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ Asian Development Bank (ADB) ซึ่งมีนโยบายที่จะให้เงินแก่ประเทศไทยเพื่อปรับสภาวะสังคม ทั้งนี้เนื่องจากแผนแม่บทการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป็นแผนที่รองรับวัตถุประสงค์ทั้งสองประการโดยตรง

3. แนวทางการบริหารเงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนจากต่างประเทศจะเข้ามาที่กระทรวงการคลังในรูปเงินตราต่างประเทศ และธนาคารประเทศไทยจะจัดส่งเงินบาทในจำนวนเทียบเท่ากับเงินตราต่างประเทศดังกล่าวกลับไปให้กระทรวงการคลัง เพื่อจัดสรรไปยังหน่วยงานดำเนินการต่าง ๆ ในส่วนของเงินที่ปล่อยกู้ต่อไปนั้นสถาบันการเงินเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมจะเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารสินเชื่อตามวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ที่กำหนด ผลประโยชน์ที่เกิดจากการให้สินเชื่อหนึ่งส่วนหนึ่งจะส่งคืนกระทรวงการคลังเพื่อชำระคืนเงินกู้ และอีกส่วนหนึ่งสามารถนำไปให้ปล่อยกู้รอบต่อ ๆ ไปได้ สำหรับเงินอุดหนุนจะมีการจัดสรรและมอบให้แก่หน่วยงานเพื่อดำเนินการตามแผนงานต่าง ๆ เป็นงวดตามแผนปฏิบัติการ

4. องค์กรที่บริหารเงินกู้จะมี 5 ระดับ คือ

1) คณะกรรมการกำหนดกรอบนโยบายการใช้เงินกู้ (Policy Steering Board) ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานกลาง บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือ 5 ท่าน ผู้มีประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรม ผู้แทนภาคการเงิน และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม ทำหน้าที่พิจารณากำหนดกรอบนโยบายทั้งหมด

2) องค์กรผู้ดูแลเม็ดเงิน (Custodians) มีหลักการคือ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ควบคุมดูแลเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนจากต่างประเทศที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงินของรัฐจะได้รับการจัดสรรเงินดังกล่าวในส่วนที่จะปล่อยกู้ต่อและจะต้องรับผิดชอบในการประเมินความสามารถในการชำระคืนและควบคุมการใช้เงินกู้

3) หน่วยงานกำกับแผนงานหรือหน่วยงานหลัก (Lead Agencies) ทำหน้าที่บริหารแผนและการใช้เงิน กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติที่โปร่งใสมายใต้กรอบนโยบายการใช้เงินกู้ที่ได้กำหนดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไปว่ากรณิดำเนินการ ลึกทั้งห้าปีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) หน่วยงานร่วมปฏิบัติการ (Joint Implementing Agencies) หน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนร่วมกับหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

5) หน่วยงานอิสระผู้ประเมินผล จะเป็นที่ปรึกษาอิสระซึ่งจะทำหน้าที่ในการประเมินผลของแผนงานและโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการอย่างน้อยทุก 2 ปี

ตารางที่ 2.1 ประมาณการวงเงินกู้ที่ต้องใช้ในแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจำแนกตามแผนงานและประเภทค่าใช้จ่าย

แผนงาน	เงินให้เอกชนกู้		เงินอุดหนุนหน่วยงาน			รวม
	เพื่อการลงทุน	เพื่อจ้างผู้เชี่ยวชาญ	เพื่อจ้างผู้เชี่ยวชาญ	เพื่อพัฒนาบุคลากร	เพื่อจัดตั้งองค์กรและอื่นๆ	
1. ปรับปรุงการผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิต Productivity Improvement	-	19.2	19.2	20.5	5.0	63.9
2. ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักร Technology Upgrading	375.0	1.8	1.8	2.4	5.0	386.0
3. ยกกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือ Upgrading Labor Skills	-	-	14.4	60.2	14.0	88.6
4. มุ่งเพาะอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม Strengthening SMEs	125.0	0.6	0.6	1.4	5.5	133.1
5. ส่งเสริมพัฒนามลฑลภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่าย Product & Market Development	-	4.8	4.8	5.1	6.0	20.7
6. สนับสนุนการกระจายและเคลื่อนย้ายหน่วยผลิต Dispersion to Rural Areas	250.0	-	-	-	33.0	283.0
7. ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศ ฯ FDI Strategic Development	-	-	0.2	-	-	0.2
8. เคลื่อนย้ายและจัดระบบอุตสาหกรรมที่มีมลพิษ ฯ Pollution Management	210.0	1.5	1.5	0.7	-	213.6
รวม/Total	960.0	27.9	45.2	90.2	68.5	1,191.8

หน่วย : ล้านบาทเหรียญสหรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

2.2.5 แนวทางบริหารการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เป็นสิ่งที่อยู่ในบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ กันทั้งในภาครัฐและเอกชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดทิศทางและแผนปฏิบัติการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและประสานการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยังต้องใช้เงินกู้จากต่างประเทศซึ่งต้องชำระคืนจึงจำเป็นต้องมีระบบบริหารเงินกู้ที่ชัดเจนและรัดกุม อีกทั้งต้องสามารถติดตามกำกับ การดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด จึงควรมีแนวทางบริหารการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมดังนี้

1. องค์กรรับผิดชอบการบริหารแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมในภาพรวมการบริหารแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมในภาพรวมซึ่งรวมถึงการกำหนดกรอบแผนงาน อุตสาหกรรมเป้าหมาย หน่วยงานดำเนินการ และหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่าง ๆ ใน การใช้เงินกู้จากต่างประเทศที่ได้รับจัดสรร เพื่อการนี้ ควรให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการและมีกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอิสระที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

2. หลักการร่วมบริหารแผนงาน

จากกรอบแผนงานที่ได้กล่าวถึงโดยสังเขปข้างต้น เห็นได้ชัดว่าการดำเนินงานเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมภายใต้แต่ละแผนงานหรือแต่ละสาขาอุตสาหกรรม จึงจำเป็นต้องมีหลายหน่วยงานเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องและเสริมสร้างซึ่งกันและกันจำเป็นต้องให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมบริหาร บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องตรงกันและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ตามหลักการต่อไปนี้

- 1) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจปัญหาที่แท้จริงของอุตสาหกรรม ซึ่งได้พิจารณาโดยตลอดทั้งกระบวนการทั้งด้านการผลิต การตลาด และการจัดการ และมีข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันที่ใช้อ้างอิงร่วมกัน

- 2) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจยอมรับทิศทางและแนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูญาติเนาไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครบวงจร โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดได้ภายใต้กำหนดเวลาที่เหมาะสม

3) องค์กรที่เกี่ยวข้องกับแต่ละแผนงานจะมีส่วนร่วมในการบริหารแผน โดยมีการกำหนดองค์กรที่จะเป็นแกนนำในแต่ละกิจกรรมหลักและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมดำเนินงานสนับสนุน

3. แนวทางบริหารเงินทุนเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เงินทุนเงื่อนไขผ่อนปรนจากต่างประเทศ เช่น จาก World Bank หรือ Asian Development Bank ซึ่งเป็นการให้กู้แก่รัฐบาลไทย จะเข้ามาที่กระทรวงการคลังในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงการคลังจะส่งไปยังธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อใช้ในการชำระหนี้ต่างประเทศ และธนาคารแห่งประเทศไทยจะจัดส่งเงินบาทในจำนวนเทียบเท่ากับเงินตราต่างประเทศดังกล่าวกลับไปให้กระทรวงการคลัง เพื่อจัดสรรไปยังหน่วยงานดำเนินการต่าง ๆ โดยจำแนกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1) เงินที่จะปล่อยกู้ต่อให้แก่ธุรกิจเอกชน เพื่อนำไปใช้ในการลงทุน (เช่น จัดซื้อเทคโนโลยีและเครื่องจักร ย้ายโรงงานหรือจัดตั้งหน่วยผลิตในภูมิภาค เป็นต้น) เพื่อนำไปใช้ในการจ้างผู้เชี่ยวชาญ (เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการเลือกเทคโนโลยีและเครื่องจักร การปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น) หรือเพื่อดำเนินงานเพื่อการตลาด เงินส่วนนี้โดยเฉพาะส่วนที่จะปล่อยกู้ในรูปสินเชื่อบริหารระยะยาวเพื่อการลงทุนจะจัดสรรไปยังสถาบันการเงินหลักในกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้แก่ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า และอาจมีบางส่วนจัดสรรไปยังธนาคารพาณิชย์สำหรับปล่อยกู้ในรูปสินเชื่อบริหารระยะสั้น

สถาบันการเงินเหล่านี้จะเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารสินเชื่อตามวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบการกำกับแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ดอกผลจากการปล่อยกู้ส่วนหนึ่งจะส่งคืนกระทรวงการคลังเพื่อชำระเงินทุนและอีกส่วนหนึ่งสามารถนำไปใช้ปล่อยกู้รอบต่อ ๆ ไปได้

2) เงินที่จะใช้อุดหนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อนำไปใช้สมทบค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญที่ให้บริการโดยตรงแก่ธุรกิจเอกชน ซึ่งเอกชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายครึ่งหนึ่ง รวมทั้งใช้ในการจ้างผู้เชี่ยวชาญบางส่วนที่จะมาปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานหลัก อาทิ ผู้เชี่ยวชาญด้าน Macro / Sectoral และผู้เชี่ยวชาญด้าน Systems / Process ผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดแผนรณรงค์ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีสูง ผู้เชี่ยวชาญจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรอุตสาหกรรมและพัฒนาวิทยากรไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเงินอุดหนุนหน่วยงานเพื่อดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรอุตสาหกรรม เงินอุดหนุนการจัดตั้งสถาบันเฉพาะทางเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดงบประมาณเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรรม ซึ่งรวมถึงการยกระดับขีดความสามารถขององค์กรที่มีอยู่แล้วและเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการบริหารและจัดการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เงินอุดหนุนนี้จะจัดสรรและจำหน่ายให้แก่หน่วยงานดำเนินการตามแผนงานต่าง ๆ เป็นงวด ๆ ตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องมีคณะกรรมการหรืออนุกรรมการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานเป็นผู้กลั่นกรองความจำเป็นและเหมาะสมในการจ่ายเงินแต่ละงวดตามผลคืบหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย เงินอุดหนุนที่ใช้จ่ายตามกรอบแผนที่กำหนดหน่วยงานจะไม่ต้องชำระคืน

2.2.6 กลไกในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้โดยมีแผนงานและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกันอย่างดีแล้วนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเมื่อปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์แล้วจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิภาพแล้ว การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยังต้องใช้กลไกอื่นมาช่วยซึ่งกลไกที่สำคัญที่นำมาใช้ ได้แก่

1. กลไกการเพาะบ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม

จากการศึกษาบทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จ พบว่าอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) มีบทบาทเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และต่อเศรษฐกิจอุตสาหกรรมโดยรวมของประเทศ เพราะเป็นสิ่งที่มาให้ความเชื่อมโยงการผลิตทั้งด้านหน้าและด้านหลัง (forward & backward linkage) อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) ของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดนั้น ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีปัญหาและมีความอ่อนแออยู่มาก จากการสำรวจพบว่า อุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อมต้องประสบกับการขาดทุนในแต่ละปีมากถึงร้อยละ 35 ฉะนั้น เพื่อให้อุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดความเข้มแข็งซึ่งจะส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมของประเทศโดยรวมเข้มแข็งไปด้วยนั้น ต้องพัฒนาโดยอาศัยกลไกการบ่มเพาะอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนี้

1) พัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์กรสาธารณะเพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานการเสนอแนะนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม ให้ความช่วยเหลือการเพิ่มผลิตภาพ การบริหารราชการ และการเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลการตลาดและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อธุรกิจ โดยมีองค์กร

สาธารณะที่มุ่งดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ของสมาชิกส่วนรวมอย่างแท้จริงโดยที่องค์กรสาธารณะจำเป็นต้องมีสำนักงานเลขานุการที่เข้มแข็ง สามารถเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลติดตามผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมีการประเมินผลเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อปรับนโยบายให้มีความเหมาะสมต่อไป

2) จัดให้มีสิ่งจูงใจให้เกิดการรวมตัวเป็นสมาคม เช่น กำหนดเป็นเงื่อนไขให้ SME ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรสาธารณะที่เหมาะสมจึงจะมีสิทธิรับการส่งเสริมการลงทุนหรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ควรเปิดโอกาสให้ SME สามารถรับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ได้มากขึ้น เช่น ลดเงื่อนไขขนาดของกิจการ (เงินลงทุน) จาก 1 ล้านบาท เป็น 5 ล้านบาท เป็นต้น

3) มุ่งให้ SME ส่วนใหญ่เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมอุตสาหกรรม หอการค้า ฯลฯ เพื่อที่สมาชิกจะได้รับประโยชน์ในด้านข้อมูลการค้าต่างประเทศ การมีองค์กรเป็นตัวแทนในการประสานงานกับภาครัฐและพรรคการเมืองเพื่อผลักดันให้เกิดผลในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี หรือสิทธิประโยชน์ ทำให้ธุรกิจไม่ถูกทอดทิ้งและมีโอกาสได้รับรู้และได้รับการสนับสนุนเพื่อปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่และในระยะยาว อุตสาหกรรมนั้น ๆ จะมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

4) การพัฒนาธุรกิจสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่กับบริษัทย่อยเพื่อแนะนำ SME ในการจัดการการผลิต โดยอาจมีองค์กรเอกชนเข้ามาช่วยแนะนำในเรื่องการลดต้นทุน เนื่องจาก SME ต้องสามารถลดราคาขายและช่วยพัฒนาสินค้าใหม่เพื่อช่วยบริษัทแม่ให้แข่งขันได้ รวมทั้งช่วยสนับสนุนด้านการเงิน เช่น สั่งซื้ออย่างสม่ำเสมอ

5) สนับสนุนการรวมตัว เช่น ในรูปสหกรณ์เพื่อให้มีขนาดที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้นว่า การตรวจสอบคุณภาพสินค้าเพื่อส่งออก การกระจายสินค้า การจัดซื้อหรือผลิต การบำบัดน้ำเสีย / ของเสียรวม การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในนามกลุ่มโดยใช้สถานที่ส่วนรวมค้ำประกัน การใช้ชื่อสินค้า brand ร่วม เช่น กลุ่มเซรามิกส์ การใช้ระบบสวัสดิการร่วม ทั้งนี้ รัฐอาจพิจารณาลดภาษีบางประเภทให้สหกรณ์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวด้วย

6) ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนโดย รัฐมีสถาบันการเงินที่ให้บริการเงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำและให้สถาบันการเงินพาณิชย์ขยายบริการสินเชื่อมาสนับสนุน SME โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐและความมั่นใจในแต่ละอุตสาหกรรมที่ได้มีการศึกษาประเมินศักยภาพแล้ว

7) ให้อำนาจของรัฐหรือสถาบันอิสระร่วมลงทุนในรูปของ venture capital ใน SME ที่มีเทคโนโลยีหรือ SME เป้าหมาย โดยมุ่งให้สามารถนำ SME เข้าตลาดหลักทรัพย์เมื่อกิจการได้รับการพัฒนาถึงระดับหนึ่งแล้ว

2. กลไกการพัฒนาฝีมือแรงงาน

เนื่องจากในปัจจุบันแรงงานของประเทศไทยมีความไม่สมดุลของแรงงานใน ภาคอุตสาหกรรมระหว่าง 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มระดับผู้ปฏิบัติงาน (Operators) ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นผู้มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแรงงานแบบไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึง 3 ใน 4 ของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด

2) กลุ่มระดับช่างเทคนิค (Technicians) เป็นแรงงานที่มีการศึกษาด้านวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา (ปวช./ปวส./ปวท.)

3) กลุ่มระดับวิศวกร (Engineers) เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

สำหรับแนวทางยกระดับฝีมือแรงงานนั้นต้องมุ่งลดจำนวนแรงงานระดับผู้ปฏิบัติงานลง และเพิ่มแรงงานระดับช่างเทคนิคและวิศวกรเพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง

3. การจัดองค์กรด้านการฝึกอบรมแรงงาน

การยกระดับฝีมือแรงงานนั้นต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและสถาบันเฉพาะทางหรือสถาบันเฉพาะสาขา โดยในหน่วยงานของรัฐนั้นต้องมีการแบ่งงานกันและมีแนวทางการร่วมมือกันอย่างชัดเจนโดยให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ผลิตแรงงานฝีมือระดับต้นตามรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และการพัฒนาฝีมือแรงงานที่อยู่นอกระบบการศึกษานั้นให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาฝีมือแรงงานตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับกลาง (ช่างเทคนิค) สำหรับการพัฒนาฝีมือแรงงานระดับสูงหรือวิศวกรนั้นให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรมและสถาบันเฉพาะทางหรือสถาบันเฉพาะสาขารับผิดชอบดำเนินการผลิตแรงงานฝีมือระดับกลางและสูงที่เป็นความต้องการเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม

สำหรับกลไกที่ช่วยยกระดับผู้ปฏิบัติงานไปสู่ระดับช่างเทคนิคโดยไม่ต้องเข้าสู่อการศึกษาระบบปกติ สามารถดำเนินการโดยการจัดให้มีการทดสอบระดับฝีมือการปฏิบัติงานระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง และออกใบรับรองฝีมือให้ ซึ่งแรงงานที่มีความตั้งใจปฏิบัติงานไม่เปลี่ยนงานบ่อยอันจะทำให้ผลิตภาพการผลิตของโรงงานเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มค่าจ้างงานที่มีเหตุผลและไม่เป็นภาระต่อ นายจ้าง

2.2.7 วัตถุประสงค์ สำคัญของแผนปฏิบัติการ และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

แผนงานที่ 1 ปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อปรับปรุงความเร็วในการส่งมอบสินค้า
- 2) เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิต
- 3) เพื่อยกระดับผู้ผลิตเข้าสู่ระบบการผลิตที่เป็นมาตรฐานสากล เช่น ISO 9000

ISO 14000 และมาตรฐานอื่นในระบบการค้าโลก

2. สำคัญของแผนปฏิบัติการ

เป็นการดำเนินการในด้านการสร้างระบบประเมินและวิเคราะห์โรงงาน จัดผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อเพิ่มผลิตภาพของอุตสาหกรรม สร้างระบบเครือข่ายข้อมูลอุตสาหกรรมให้หน่วยงานสามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็ว จัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ขั้นตอน วิธีการและวิถีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคและเพื่อเพิ่มต้นทุนต่ออุตสาหกรรม เร่งรัดให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่าง ๆ มาใช้ อาทิ ISO 9000 , ISO 14000

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) ดัชนีผลิตภาพ (Productivity Index) ในแต่ละอุตสาหกรรม
- 2) จำนวนโรงงานที่มีการปรับปรุงผลิตภาพ
- 3) จำนวนโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- 4) ระยะเวลาในการปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบวิธีการของรัฐ

แผนงานที่ 2 ยกกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้มีขีดความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้นและรวดเร็วขึ้น

- 2) เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิต

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการคำปรึกษาแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีแหล่งเงินทุนระยะยาวเงินออมชน พัฒนาระบบข้อมูลด้านเทคโนโลยีและเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนโรงงานที่ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรภายใต้โครงการ
- 2) จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมจนสามารถใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนใหม่ได้
- 3) จำนวนโครงการวิจัยที่มีการนำผลไปใช้ในเชิงพาณิชย์
- 4) ดัชนีผลิตภาพ (Capital Productivity Index) ของธุรกิจ

แผนงานที่ 3 ยกกระตือรือร้นขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน
- 2) เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- 3) เพื่อยกระดับรายได้ของแรงงาน

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ดำเนินการจัดตั้งกองทุน Training Fund เพื่อให้สินเชื่ออุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้เชี่ยวชาญ กำหนดมาตรฐานช่างเทคนิคในแต่ละสาขาอุตสาหกรรม, ศึกษามาตรการการคลังและภาษีอากรเพื่อส่งเสริมการยกระดับฝีมือแรงงานและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สามารถสนองต่อความต้องการด้านบุคลากรของอุตสาหกรรม

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนสาขาวิชาชีพ จำนวนแหล่งฝึกอบรมและสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรซึ่งเป็นที่ยอมรับ
- 2) ประเภทแรงงานที่มีการกำหนดมาตรฐานและจัดระดับฝีมือ
- 3) จำนวนแรงงานที่ได้รับการทดสอบและจัดระดับมาตรฐานฝีมือ
- 4) จำนวนตำแหน่งระดับช่างฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ไม่สามารถบรรจุได้

แผนงานที่ 4 บ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลาง และขนาดย่อม

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างอุปทานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการธุรกิจ
- 2) เพื่อเสริมสร้างธุรกิจซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานในภูมิภาคให้มีความยั่งยืนและสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

จัดทำแผนแม่บทหลักดันให้มีพระราชบัญญัติรองรับ จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม จัดหน่วยบริการเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล เทคโนโลยี การฝึกอบรมและการประสานแหล่งเงินทุน

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนธุรกิจอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับบริการบ่มเพาะ และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) ความหลากหลายของประเภทสินค้าใหม่ที่ผลิตโดย SME เฉพาะชิ้นส่วนและสินค้าแปรรูปขั้นต้น
- 3) ดัชนีผลผลิตภาพของ SME ที่ได้รับการบ่มเพาะ

แผนงานที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่ายในตลาดโลก

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อปรับปรุงการผลิตสินค้าระดับกลางถึงระดับสูง
- 2) เพื่อให้สามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดที่ได้มูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับสากล พัฒนาขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบและเครือข่ายมาตรฐานวิทยาของประเทศ สร้าง brand name ของอุตสาหกรรมไทย จัดตั้ง trading firm เพื่อสนับสนุนการส่งออกและจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า เพิ่มการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง
- 2) จำนวนประเภทอุปกรณ์ที่มีบริการหรือได้รับการสอบเทียบ
- 3) มูลค่าส่งออกสินค้าเป้าหมายแต่ละประเภท โดยดูจากมูลค่ารวมและสินค้าที่ใช้ brand name ของไทย
- 4) จำนวน brand name ของไทยในตลาดเป้าหมาย
- 5) มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศเป้าหมาย

แผนงานที่ 6 สนับสนุนการกระจาย เคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นและมีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคและชนบทเพื่อสนับสนุนการกระจายงานและรายได้

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างรายได้แก่ราษฎรในชนบท
- 2) เพื่อลดปัญหาความแออัดของแรงงานในเมืองใหญ่
- 3) เพื่อลดต้นทุนการผลิตอันเป็นผลจากสภาพความเจริญของเมืองใหญ่
- 4) เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างครอบครัวและสังคมชนบท

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ชักจูงธุรกิจเอกชนนำการผลิตที่เหมาะสมสู่ชนบท สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มนำระบบสหกรณ์มาใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรในท้องถิ่นและจัดให้มีเงินกู้เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการ
- 2) จำนวนหมู่บ้านหรือชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ
- 3) จำนวนราษฎรในหมู่บ้านที่มีงานทำภายใต้โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) มูลค่ารวมของหน่วยผลิตภายใต้โครงการ
- 5) ประเภทสินค้าที่มีการผลิตภายใต้โครงการ

แผนงานที่ 7 ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

1. วัตถุประสงค์
  - 1) เพื่อนำเข้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต
  - 2) เพื่อเสริมสร้างช่องทางตลาดให้แข็งแกร่งขึ้นด้วยการมี strategic alliance กับประเทศคู่ค้าและผู้ร่วมลงทุน
- 2.สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ปรับปรุงกฎระเบียบและวิธีการออกใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวจัดทำข้อมูลการร่วมการลงทุนระหว่างผู้ลงทุนไทยกับผู้ลงทุนต่างประเทศและเผยแพร่ทาง Internet สร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนจากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศเพื่อสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี
3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน
  - 1) จำนวนโครงการร่วมลงทุนที่มีเทคโนโลยีเป้าหมาย
  - 2) จำนวนคนต่างด้าวระดับผู้บริหาร ผู้ชำนาญพิเศษ ช่างเทคนิค ที่ได้รับใบอนุญาตทำงานเปรียบเทียบกับค่าขอ
  - 3) ระยะเวลาในการออกใบอนุญาตทำงานแก่คนต่างด้าว

แผนงานที่ 8 การจัดการอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูงไปยังเขตที่กำหนดและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลดมลพิษ

1. วัตถุประสงค์
  - 1) เพื่อลดปัญหามลภาวะอันเกิดจากอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่แออัด
  - 2) เพื่อจัดระบบบำบัดมลพิษอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3) เพื่อลดปริมาณมลพิษจากอุตสาหกรรม ณ จุดกำเนิด
  - 4) เพื่อลดต้นทุนของอุตสาหกรรมอันเกิดจากการจัดการมลพิษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่เพื่อลดต้นทุนของอุตสาหกรรมอันเกิดจากการจัดการมลพิษ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ถือทั้งห้ามิให้ตัดมาลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีสะอาด สนับสนุนและผลักดันให้มีการเคลื่อนย้ายโรงงานที่มีมลภาวะสูงโดยการประกาศเขตอุตสาหกรรมเพื่อจัดให้เป็นระบบบำบัดน้ำเสียรวม ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมจะเป็นผู้รับภาระค่าบริการ เร่งรัดการนำมาตรฐานอุตสาหกรรมว่าด้วยระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) มาใช้ และส่งเสริมการนำของเหลือใช้จากอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาศึกษาความเป็นไปได้เชิงพาณิชย์และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ภูมิภาค

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน

- 1) จำนวนโรงงานที่มีปรับปรุงระบบบำบัดมลภาวะ
- 2) จำนวนโรงงานที่ปรับใช้เทคโนโลยีสะอาด
- 3) จำนวนโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม
- 4) จำนวนโรงงานที่เคลื่อนย้ายไปสู่เขตที่กำหนด
- 5) จำนวนโรงงานที่ไม่สามารถบำบัดมลภาวะได้ตามข้อกำหนดของกฎหมาย

ไทยลดลง

2.2.8 ความสำคัญของแผนงานในแต่ละสาขาอุตสาหกรรม

การส่งออกเป็นปัจจัยสำคัญในการได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศและมีผลโดยตรงต่อดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศ เมื่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมยังไม่สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องก็ จะไม่สามารถเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศได้อย่างยั่งยืน ฉะนั้นภาวะการขาดเสถียรภาพทางการเงินอันเนื่องมาจากขาดดุลบัญชีเดินสะพัดก็ยังคงมีอยู่ต่อไปและแรงกดดันต่อค่าเงินบาทก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออก ความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการนอกจากจะขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของค่าเงินบาทแล้วยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับปรุงผลิตภาพการผลิต (Productivity) เทคโนโลยีการผลิต และความสามารถทางการตลาดรวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการตลาดด้วย

ในอดีตที่ผ่านมาอุตสาหกรรมหลายประเภทของไทยมีความอ่อนแอเนื่องจากอุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีล้าสมัยที่ติดมากับเครื่องจักร ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศทำให้สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพต่ำ สินค้าส่งออกบางประเภทแม้จะมีมูลค่าสูงแต่ก็ต้องนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนเป็นมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเช่นกันเพราะขาดการส่งเสริมสินค้าสนับสนุนซึ่งเป็นสินค้าขนาดกลางและขนาดย่อม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ถือทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น ถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เข้มแข็ง นอกจากนี้สินค้าไทยยังไม่มี brand name ของตนเอง โดยเฉพาะสินค้าระดับล่างถูกแข่งขันจากประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่าไทย รวมทั้งการทำการตลาดของผู้ประกอบการค่อนข้างแคบซึ่งผู้ประกอบการของไทยเจาะตลาดได้แค่ผู้นำเข้าเท่านั้น

โครงสร้างที่อ่อนแอของอุตสาหกรรมไทยดังกล่าวจึงทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้อยกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น ผลผลิตภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว ประเทศไทยยังตามหลังสิงคโปร์และเกาหลีใต้ เรื่องการวางตลาดสินค้าประเทศไทยยังตามหลังสิงคโปร์ เกาหลีใต้ และมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่าเพื่อให้ประเทศไทยสามารถรักษาและเพิ่มพูนขีดความสามารถในการผลิตและส่งสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงไปจำหน่ายในตลาดโลกซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขัน โดยมีให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้นั้นจำเป็นต้องปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

จากการประมวลสถานการณ์ภาพของอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ความหลากหลายของอุตสาหกรรมมีคุณลักษณะเฉพาะตัว แผนงานหลัก 8 แผนงานบางแผนงานไม่มีความจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมบางประเภท แต่มีความสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมอีกประเภท เช่น แผนงานที่ 7 เป็นแผนชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต ไม่มีความสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านการออกแบบ แต่แผนงานที่ 7 มีความสำคัญมากสำหรับอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้นในภาพรวมแล้วแผนงานทั้ง 8 แผนงาน มีความสำคัญและมีส่วนผลักดันอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ให้เติบโตได้ในระยะยาว เมื่อพิจารณารายสาขาอุตสาหกรรมพบว่าแต่ละสาขาอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับแผนงานแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละสาขา ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แผนงานที่แต่ละสาขาอุตสาหกรรมให้ความสำคัญ

สาขาอุตสาหกรรม	แผนงานที่ 1	แผนงานที่ 2	แผนงานที่ 3	แผนงานที่ 4	แผนงานที่ 5	แผนงานที่ 6	แผนงานที่ 7	แผนงานที่ 8
อาหารและอาหารสัตว์	*	#	#	#	*	#	#	*
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	*	*	#	#	*	#	#	#
รองเท้าและเครื่องหนัง	*	#	#	*	*	#	#	#
ไม้และเครื่องเรือน	*	#	#	*	*	-	#	#
ยาและเคมีภัณฑ์	*	*	#	#	*	#	#	#
ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง	*	*	#	#	*	#	-	#
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	*	*	#	#	#	#	#	*
เซรามิกส์และแก้ว	*	*	#	#	*	#	#	#
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	*	#	#	*	*	-	#	#
ยานยนต์และชิ้นส่วน	*	#	*	#	*	-	#	#
อัญมณีและเครื่องประดับ	*	*	#	#	*	#	-	#
เหล็กและเหล็กกล้า	*	*	#	#	*	#	#	#
ปิโตรเคมี	*	#	*	#	#	-	#	*

- หมายเหตุ
- * เป็นแผนงานที่มีความสำคัญมาก
  - # เป็นแผนงานที่มีความสำคัญน้อย
  - เป็นแผนงานที่ไม่ให้ความสำคัญ

จะเห็นได้ว่าในแผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ให้ความสำคัญในแผนงานที่ 1 แผนงานที่ 2 และแผนงานที่ 5 ได้แก่ การปรับปรุงผลิตภาพ และปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ การยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีโดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย ตามลำดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ศึกษา จึงได้ทำการศึกษาเฉพาะ 3 แผนงาน ดังกล่าว

2.3 แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 แผนงานที่ 2 และ แผนงานที่ 5 ในแผนงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

2.3.1 แผนงานที่ 1 ปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการ ส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

2.3.1.1 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

- 1) สร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงาน สร้างดัชนีวัดผลิตภาพของอุตสาหกรรม จัดผู้เชี่ยวชาญไปให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อเพิ่มผลิตภาพของอุตสาหกรรม พัฒนาระบบการดำเนินงาน การจัดการและสร้างวิทยาการ / ที่ปรึกษาที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ
- 2) พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายการกระจายข้อมูลยาและเคมีภัณฑ์ ด้านเทคโนโลยี แหล่ง ชนิด คุณสมบัติของวัตถุดิบ ข้อมูลการตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการจัดหาวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ และผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสูงขึ้น
- 3) จัดตั้งสถาบันยาเพื่อรับผิดชอบภารกิจที่สำคัญ อาทิ การประสานนโยบายการพัฒนา เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ผลักดันการยกระดับมาตรฐานการผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมถึงการติดตามความเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตรยา
- 4) พัฒนาวัดุดิบในประเทศ เช่น การพัฒนาสายพันธุ์ละหุ่งเพื่อให้ได้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง ปริมาณผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการ
- 5) ปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และเพิ่มต้นทุนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม อาทิ ข้อกำหนดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตยาสมุนไพร หลักเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์ภายใต้ พรบ.ส่งเสริมการลงทุน

6) ปรับโครงสร้างภาษีและวิธีการนำเข้าและส่งออก

7) เร่งรัดให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่าง ๆ เข้าสู่ธุรกิจยาและเคมีภัณฑ์ อาทิ GMP, HACCP, ISO 9000, ISO 14000, มอก. 18000 ด้วยการสร้างระบบการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน โดยให้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์เป็นผู้นำในการจัดทำคู่มือและให้คำปรึกษา

2.3.1.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานโดยรวม

การ

- 1) จำนวนโรงงานที่มีการปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตภายใต้โครงการ
- 2) จำนวนโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบมาตรฐาน
- 3) ต้นทุนการผลิต (วัตถุดิบ) ที่ลดลง
- 4) ชนิดของยาและเคมีภัณฑ์ที่ผลิตได้ในประเทศ

2.3.1.1 โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ

1) โครงการฝึกอบรม และ ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงผลิตภาพอุตสาหกรรม
 2) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรด้านการบริหารการจัดการ
 3) โครงการสร้างเครือข่ายด้านกฎระเบียบและมาตรฐานสินค้าเพื่อให้บริการและกระจายข้อมูลไปยังผู้ประกอบการได้สะดวกรวดเร็ว

4) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลเบ็ดเสร็จ
 5) โครงการพัฒนาระบบข้อมูล และเครือข่ายการกระจายข้อมูลอุตสาหกรรม 13

สาขา

- 6) โครงการจัดตั้งสถาบันยา
- 7) โครงการพัฒนาสายพันธุ์ละหุ่ง
- 8) โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลาง / ขนาดย่อม
- 9) โครงการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ
- 10) โครงการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ เครื่องสำอาง และ ผลิตภัณฑ์ดูแล

- 11) โครงการปรับปรุงกฎหมายระเบียบข้อบังคับและวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคและเพิ่มต้นทุนต่ออุตสาหกรรม
- 12) โครงการปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบ ขั้นตอนพิธีการและวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคและเพิ่มต้นทุนต่ออุตสาหกรรม
- 13) โครงการศึกษาอุตสาหกรรมเพื่อปรับโครงสร้างพิภคอุตสาหกรรม ระยะเวลาที่ 2
- 14) โครงการปรับปรุงระเบียบ มาตรการของทางราชการที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและเพิ่มต้นทุนการผลิต
- 15) โครงการพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐานสากล [(ISO 9000, ISO 14000, ECOTEC, มอก. 18000, ISO / IEC 25 (LAB))]
- 16) โครงการพัฒนาระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

2.3.2 แผนงานที่ 2 ยกกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

2.3.2.1 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

- 1) ปรับเปลี่ยนเครื่องจักร ปรับปรุงหรือเคลื่อนย้ายโรงงานเพื่อรองรับเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยจัดสินเชื่อเงินผ่อนปรน จัดผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและให้สิทธิประโยชน์ตาม พรบ. ส่งเสริมการลงทุน
- 2) วิจัยและพัฒนาเพื่อนำระบบการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ สร้างระบบต้นแบบและถ่ายทอดให้ภาคอุตสาหกรรม
- 3) ฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้สามารถรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี

2.3.2.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานโดยรวม

- 1) จำนวนโรงงานที่มีการปรับเปลี่ยนสถานที่และเครื่องจักร
- 2) มูลค่าการลงทุนในการปรับเปลี่ยนเครื่องจักร
- 3) จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมจนสามารถใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนได้

เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- 4) จำนวนโครงการวิจัยที่มีการนำผลไปใช้ในเชิงพาณิชย์

2.3.2.3 โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ

- 1) โครงการสินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักร
- 2) โครงการเคลื่อนย้ายสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) โครงการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและปรับปรุงสถานที่อุตสาหกรรมยา
- 4) โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติ
- 5) โครงการฝึกยกระดับเพื่อเพิ่มทักษะและมีมือแรงงาน รองรับการผลิตเทคโนโลยี

2.3.3 แผนงานที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย

2.3.3.1 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

- 1) จัดทำการศึกษาผู้บริโภค (Consumer Research) เพื่อให้ทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร
- 2) วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ เครื่องสำอาง สารสกัดสมุนไพร พร้อมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ที่จะผลิตในเชิงพาณิชย์
- 3) เสริมสร้างความเข้าใจ และการยอมรับผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ไทย โดยจัด กิจกรรมประชุมสัมมนาในระดับนานาชาติ ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จัดผู้แทนการค้า ทำข้อตกลงเรื่องการขึ้นทะเบียนตำรับยา และสนับสนุนการขึ้นทะเบียนตำรับยาไทยในต่างประเทศ
- 4) ส่งเสริมการร่วมทุนการผลิตยากับประเทศเพื่อนบ้าน
- 5) ดำเนินกิจกรรมการตลาดเชิงรุกโดยหน่วยงานพาณิชย์ในต่างประเทศ และจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในกลุ่มประเทศ BIMST – EC

6) กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พัฒนาขีดความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและเครือข่ายมาตรวิทยาของประเทศ เพื่อให้มีบริการทดสอบที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐและเอกชน

2.3.3.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานโดยรวม

- 1) ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในตลาดเป้าหมาย
- 2) มูลค่าการส่งออก
- 3) ตลาดใหม่ของสินค้าแต่ละประเภท
- 4) จำนวนห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน / ประเภทอุปกรณ์ทดสอบที่ได้รับการสอบเทียบ
- 5) มูลค่าการค้าที่เพิ่มขึ้นระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMST – EC

2.3.3.3 โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ

- 1) โครงการสร้างภาพลักษณ์สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ดูแลอนามัยส่วนบุคคล
- 2) โครงการ Branding Thailand
- 3) โครงการเงินทุนเพื่อการขึ้นทะเบียนตำรับยาไทยในต่างประเทศ
- 4) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการร่วมลงทุนระหว่างองค์การเภสัชกรรมกับกระทรวงสาธารณสุขเมียนมาร์
- 5) โครงการกิจกรรมการตลาดเชิงรุกของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ
- 6) โครงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศทางระบบ Internet
- 7) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารการค้า
- 8) โครงการส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศ BIMST – EC
- 9) โครงการศึกษา เพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ยา เครื่องสำอาง / ผลิตภัณฑ์ดูแลอนามัยส่วนบุคคล วัตถุประสงค์และสมุนไพรร
- 10) โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาและสมุนไพรรเชิงพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 11) โครงการวิจัยและพัฒนาสารสกัดจากสมุนไพรไทยในเชิงพาณิชย์
- 12) โครงการสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อผลิตภัณฑ์เภสัชกรรมไทย
- 13) โครงการจัดตั้งห้องทดสอบผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ดูแลอนามัย

ส่วนบุคคล

- 14) โครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าให้เป็นไปมาตรฐานสากล
- 15) โครงการพัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพและเครือข่ายประเทศเข้าสู่ระดับสากล เพื่อยกระดับสินค้าและมาตรฐานผลิตภัณฑ์
- 16) โครงการขยายงานศูนย์สอบเทียบเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์

3.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมยา

ยาเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ซึ่งเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา จนคลอดและตลอดเวลาในการดำเนินชีวิตจนกระทั่งสิ้นชีวิต อุตสาหกรรมยาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเข้ามามีส่วนในการดำรงชีพของผู้คนทุกระดับชั้น นอกจากนี้หากมองทางด้านโภชนาการ ยายังเป็นส่วนที่สำคัญมากส่วนหนึ่งของยุทธปัจจัยหลักที่จำเป็นจะต้องจัดหาหรือเตรียมสำรองให้พร้อมเพื่อป้องกันการขาดแคลนในยามคับขัน นโยบายด้านยาจึงเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ในทุกประเทศ

สำหรับการแพทย์และเภสัชกรรมของไทยเริ่มขึ้นในสมัยใดไม่ปรากฏแน่ชัดแต่พอจะสรุปได้ว่ามีความเป็นมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยแล้ว ตามหลักฐานสมัยอยุธยาถึงการรักษาแบบแผนโบราณของไทยว่าเป็นวิชาที่ได้รับมาจากประเทศอินเดีย โดยเหตุที่ยาไทยแผนโบราณนั้นส่วนใหญ่เป็นยาส่วนตัวของแพทย์ผู้ให้ยาเอง มักมีการปิดบังตำราแข่งขันกัน เครื่องยาที่เป็นสมุนไพรก็มีต่างกัน ผู้ที่ปรุงยาได้จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้และสมุนไพรต่าง ๆ ซึ่งก็ไม่มีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่แน่ชัด ประกอบกับการแพทย์และเภสัชกรรมมาจากตะวันตกได้เริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยนักเผยแผ่ศาสนาชาวยุโรปเมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้ว ความเหนือกว่าในด้านประสิทธิภาพและความสะดวกในการใช้ทำให้ยาแผนปัจจุบันเข้ามาแทนที่ยาแผนโบราณของไทย จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ปรากฏว่าตลาดยาแผนปัจจุบันจะมีมูลค่าประมาณร้อยละ 80 - 85 ของตลาดยาภายในประเทศอีกร้อยละ 15 - 20 ซึ่งจะมีมูลค่าประมาณ 1,500 - 2,000 ล้านบาทจะเป็นของตลาดยาแผนโบราณ สำหรับยาแผนปัจจุบันหลักเกณฑ์การหาขนาดตลาดยาแผนปัจจุบันของสถาบันพัฒนาเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (UN-APDI Unit Nation Asia and Pacific Development Institute) ร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ประมาณว่าประเทศไทยมียาแผนปัจจุบันที่ออกจำหน่ายปลีตกมูลค่าปีละถึง 10,000 - 20,000 ล้านบาทเศษ ซึ่งมาจากการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำรวจขององค์การอนามัยโลก พบว่าคนไทยหนึ่งคนจะบริโภคยาโดยเฉลี่ยนับเป็นมูลค่าที่สูงมาก และสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียด้วยกัน ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น

ตารางที่ 3.1 มูลค่าการบริโภคยาในประเทศไทย

ปี	ราคาขายปลีก (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้นร้อยละ
2513	2,711	7.1
2514	3,037	12.0
2515	3,392	11.7
2516	3,816	12.5
2517	4,388	15.0
2518	5,002	14.0
2519	5,752	15.0
2520	6,557	13.9
2521	7,475	14.0
2522	8,522	14.0
2523	9,799	14.0
2524	11,073	13.0
2525	12,512	13.0

ที่มา : กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตัวเลขเป็นการยืนยันได้ว่ายาแผนปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทแทนที่ยาแผนโบราณเดิมเกือบสมบูรณ์ ซึ่งความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตยาแผนปัจจุบันล้วนมีต้นกำเนิดจากประเทศทุนนิยมในต่างประเทศทั้งสิ้น นั่นคือ หมายถึง สหรัฐอเมริกา, สวิตเซอร์แลนด์, เยอรมัน, อังกฤษ และญี่ปุ่น ที่เป็นบริษัทใหญ่ ๆ ซึ่งแผ่ขายไปทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทยด้วย ในภาคเอกชนนั้นนอกจากยาจะเป็นสินค้าที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับสุขภาพและอนามัยของประชาชนโดยทั่วไปแล้ว อุตสาหกรรมผลิตยายังเป็นอุตสาหกรรมที่ให้อำนาจต่อรองสูง จึงมีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครอบคลุมไปทั่วโลกระหว่างบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ต่าง ๆ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย ซึ่ง เป็นความจริงที่ต้องยอมรับว่าองค์กรทุกองค์กรในสังคมทุกรูปแบบมิได้ตั้งขึ้นเป็นอิสระเฉพาะตัวของ ตัวเอง บริษัทผลิตยาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นบริษัทสาขาหรือร่วมลงทุนกับต่างชาติหรือของคนไทย ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจประเภทใด ขนาดเล็กหรือใหญ่ต่างก็ต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งมีการ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันนับได้ว่ามีความผันผวน อยู่มาก ดังนั้นการวางแผนซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโตได้ใน สภาพการณ์ เช่นปัจจุบันจึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่ควรจะต้องศึกษาอย่างยิ่ง เพราะการวางแผนเป็น เครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารจัดการองค์กรของตนให้สามารถอยู่ในระดับความเหมาะสมสูงสุดในด้านผล ประโยชน์และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมให้ได้มากที่สุด เท่ากับเป็น การมุ่งปรับตัวป้องกันไว้ล่วงหน้า ก่อนที่จะเกิดปัญหาจนยากที่จะแก้ไข นั่นคือ องค์กรจะสามารถ เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขภายในเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกได้อย่างไร

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทยาต่างประเทศกับอุตสาหกรรมผลิตยาแผน บัญชีของไทย

ความเป็นมาของอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทยนั้นมีลักษณะที่ ไม่แตกต่างจากความเป็นมาของการแพทย์แผนปัจจุบัน ทั้งสองกิจการนี้เมื่อถูกเผยแพร่เข้ามาใน ประเทศไทย ก็พัฒนาเติบโตจนสามารถเข้าแทนที่ยาสมุนไพรไทยและการแพทย์แผนโบราณของไทย โดยสิ้นเชิง แม้ว่าโดยข้อเท็จจริงเราไม่อาจกล่าวโดยทั้งหมดว่าอุตสาหกรรมการผลิตยาแผน ปัจจุบันและการแพทย์แผนปัจจุบันสามารถเข้าแทนที่การผลิตยาสมุนไพรไทยและการแพทย์แผน โบราณอย่างสมบูรณ์ก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วเราก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในปัจจุบันการแพทย์และเภสัช กรรมแผนปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทมากที่สุดในวงการสุขภาพไทย นอกจากลักษณะที่เหมือนกันใน ประเด็นดังกล่าวแล้ว อุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันและการแพทย์แผนปัจจุบันยังเหมือนกันในข้อที่ว่า กิจการทั้งสอง ล้วนเป็นกิจการที่มีต้นกำเนิดจากประเทศทุนนิยมก้าวหน้าแถบซีกโลกตะวันตกทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้กิจการทั้งสองมีรากฐานที่แน่นกับประเทศโลกตะวันตกเป็นอย่างมาก

จากสภาพการก่อกำเนิดของอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันดังกล่าวมาข้างต้นทั้งหมด จึงทำให้อุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในไทยต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบริษัทยานอกประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันที่กำลังเฟื่องฟูในประเทศไทยในขณะนี้ยังมิได้มีวิวัฒนาการ ที่ต่อเนื่องมาจากอุตสาหกรรมยาแผนโบราณหรือยาสมุนไพร ซึ่งมีรากฐานผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิทยาการความรู้และสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของไทยในอดีตแต่ประการใด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกนำเข้ามาในประเทศในลักษณะสมบูรณ์แล้วในตัวเอง ดังนั้นการจะพัฒนาอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในไทยโดยไม่ต้องมีความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดอุตสาหกรรมนี้จึงเป็นเรื่องยาก อีกทั้งกำเนิดของอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในต่างประเทศก็เกิดขึ้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีที่มีการแข่งขันเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานของระบบ ดังนั้นการที่ประเทศที่ไม่มีรากฐานด้านนี้ เช่น ประเทศไทยจะพัฒนาให้ทัดเทียมได้จะต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากทางภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการระดมความคิด การวางนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมยาในประเทศ

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อุตสาหกรรมผลิตยาของประเทศไทยต้องพึ่งพาต่างประเทศเป็นหลักและจะเป็นลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมนี้ก็คือวิทยาการความรู้ที่เป็นรากฐานของอุตสาหกรรมนี้

วิทยาการที่กล่าวถึงนี้คือวิทยาการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมที่มีพื้นฐานให้มีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์มากกว่าประสบการณ์ทางการปฏิบัติ การที่ประเทศไทยโดยชนชั้นนำหันไปให้ความสนใจและเชื่อถือวิทยาศาสตร์ด้านนี้จึงทำให้การพึ่งพิงของอุตสาหกรรมนี้ในไทยกับต่างประเทศมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในข้อเทคนิคการปฏิบัติเท่านั้น แต่ปรากฏในด้านระบบแนวความคิด ทักษะ ประสบการณ์ที่สะสมและอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นจึงทำให้การพึ่งพิงของอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันของไทยที่มีต่อบริษัทยาในต่างประเทศนั้นมีในแทบทุกด้านการจัดการธุรกิจ คือ การผลิต การตลาด ฯลฯ รวมทั้งทักษะต่อการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการกำหนดความต้องการใช้ยาหรือตลาดที่รองรับอุตสาหกรรมในประเทศไทยนั่นเอง

ความเป็นมาของบริษัทผลิตยาต่างประเทศในประเทศไทย ผลจากการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2501 ทำให้มีเงินทุนต่างชาติไหลเข้ามาลงทุนในประเทศขนานใหญ่เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการตั้งอุตสาหกรรมทดแทนสินค้านำเข้า อุตสาหกรรมเภสัชกรรมได้เข้ามาก่อนอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยในขั้นแรกมีบริษัทต่างชาติที่เคยส่งยาเข้ามาขายในประเทศไทยก่อนแล้วได้ยื่นเรื่องขอตั้งโรงงานผลิตยาในกรุงเทพ 2 รายด้วยกัน คือ

1. บริษัทเมอร์ชาร์พแอนด์โดห์ม (ประเทศไทย) จำกัด (Merch Sharp & Dohme (Thailand) Co.,Ltd.) เข้ามาตั้งโรงงานผลิตยาเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2502
2. บริษัทดูเม็กซ์ จำกัด (Dumex Co.,Ltd) เข้ามาก่อนตั้งและดำเนินการเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2503

หลังจากนั้นเป็นต้นมาอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันในลักษณะอุตสาหกรรมขนาดใหญ่โดยภาคเอกชนก็ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จาก 2 โรง ในปี พ.ศ. 2503 เป็น 18 โรงในปลายปี พ.ศ. 2504 อีก 8 ปีถัดมาจำนวนโรงงานผลิตยาก็ขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 117 โรง จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติยา พุทธศักราช 2510 ซึ่งมีมาตรการควบคุมการผลิตยาภายในประเทศเข้มงวดยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดรายละเอียดสถานที่การผลิต และคุณภาพของกรรมวิธีการผลิต ปลายปี พ.ศ. 2524 จำนวนโรงงานก็ขยายเป็น 187 โรงงาน มีทั้งโรงงานที่เป็นบริษัทในเครือของบริษัทต่างชาติ หรือร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติ

3.3 โครงสร้างของอุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย

การผลิตตัวยาและการผลิตยา มีความหมายและวิธีการต่างกัน การผลิตตัวยา หมายถึง การผลิตสารที่ใช้เป็นยาซึ่งจะเป็นตัวยาสำคัญ (Active Ingredients) หรือตัวยาประกอบ (Excipients) ขึ้นมาปริมาณมาก ๆ ซึ่งอาจจะเป็นสารสังเคราะห์ทางเคมี สารสกัดจากวัสดุตามธรรมชาติ หรือทั้งสองอย่างรวมกัน การผลิตยา จึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการโดยเฉพาะประเภทหนึ่ง เหมือนกับอุตสาหกรรมทางเคมี เพื่อนำเอาผลผลิตมาใช้เป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตยา

การผลิตยา หมายถึง การใช้กรรมวิธี เปลี่ยนลักษณะทางกายภาพของสารที่มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ให้อยู่ในลักษณะและมาตรฐานที่ผู้ใช้จะนำไปบำบัดรักษาโรคได้ทันทีโดยง่าย โดยอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมผลิตตัวยาหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตยาของประเทศไทยจำแนกเป็น 3 ลักษณะ ตามผลการวิจัยของสถาบันพัฒนาเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติที่ทำการศึกษามาเมื่อปี พ.ศ.2519 กล่าวคือ

1. การนำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่ (Repacking) โดยทำการแบ่งยาจากภาชนะขนาดใหญ่มาบรรจุลงในภาชนะขนาดเล็ก ปิดฉลาก และเพิ่มเติมรายละเอียดเล็กน้อย เพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับการจำหน่ายออกสู่ตลาด การผลิตลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมผลิตอย่างหนึ่งที่ไม่ต้องใช้ทุนและเทคโนโลยีการผลิตที่สูงหรือสลับซับซ้อนมากนัก

2. การนำเอาวัตถุดิบหรือตัวยามาประกอบหรือผลิต เป็นยาสำเร็จรูปในลักษณะต่าง ๆ (Dosage-form formulation) โดยอาศัยสูตรตำรับที่เหมาะสม การผลิตในลักษณะนี้ใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงพอสมควร การดำเนินการจะเน้นการใช้เครื่องมือและหลักเกณฑ์การผลิตในขั้นดี (GMP-Good Manufacturing Practice)

3. การผลิตวัตถุดิบตัวยาที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป อุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยทรัพยากร เทคโนโลยีและทุนดำเนินการในระดับสูงมากที่สุด

ตามผลการวิจัยของสถาบันพัฒนาดังกล่าวแล้วแม้ว่าไทยจะมีโรงงานผลิตถึง 187 โรงงาน แต่โรงงานส่วนมากเป็นโรงงานที่ทำการผลิตในประเภทที่ 1 และ 2 ทั้งสิ้น โดยโรงงานใหญ่ ๆ ที่มีขนาดการลงทุนสูงและเป็นโรงงานของบริษัทต่างชาติที่มีผลิตยาของบริษัทตนเองในเมืองไทยจะประกอบการผลิตในประเภทที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตประเภทที่ 2 นี้ต้องอาศัยเทคโนโลยีและเงินลงทุนสูงกว่าประเภทที่ 1 มาก และต้องอยู่ในหลักเกณฑ์การผลิตที่ดี (GMP) ส่วนโรงงานขนาดย่อมซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาโรงงานผลิตยาทั้งหมดทั่วประเทศนั้นจะทำการผลิตในประเภทที่ 1 กล่าวคือเป็นโรงงานระดับประกอบยาเท่านั้น (Assembling Plants) ส่วนการผลิตในประเภทที่ 3 นั้น ปัจจุบันเมืองไทยมีโรงงานที่ผลิตวัตถุดิบที่เป็นตัวยาเพียงไม่กี่โรงงาน แต่โรงงานที่มีกำลังผลิตมากที่สุดและมีปริมาณผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ องค์การเภสัชกรรมของรัฐบาล ส่วนที่เหลือเป็นโรงงานในเครือของบริษัทต่างชาติ

เนื่องจากตัวยาแผนปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด ดังนั้นตามข้อเท็จจริงแล้วจะไม่ปรากฏว่ามีอุตสาหกรรมการผลิตยาสำเร็จรูปของประเทศใดที่จะสามารถผลิตวัตถุดิบป้อนโรงงานเองได้ทุกอย่าง อุตสาหกรรมการผลิตยาแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ อุตสาหกรรมการผลิตยามีผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะต่าง ๆ กันนับเป็นร้อยชนิด แต่ละชนิดต้องใช้กรรมวิธีต่าง ๆ กันเภสัชอุตสาหกรรมจึงเป็นอุตสาหกรรมที่ซับซ้อนมากกว่าอุตสาหกรรมสาขาอื่น

อุตสาหกรรมการผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมชั้นปลายที่ต้องอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล และอุตสาหกรรมสกัดจากวัตถุดตามธรรมชาติจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ดีก็ได้อาศัยอุตสาหกรรมภายในประเทศหลายอย่าง ดังเช่น ภาชนะบรรจุยา ได้แก่ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก หลอดอลูมิเนียม จุกยาง กล่องกระดาษและวัตถุดิบที่เป็นตัวยาประกอบบางอย่างที่มีในประเทศไทย เช่น น้ำตาล แป้ง ลิซิวิด กลูโคส (Liquid Glucose) แอลกอฮอล์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 ลักษณะโดยเฉพาะของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย

อุตสาหกรรมยาเป็นธุรกิจที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่นอยู่หลายประการ คือ

1. อุตสาหกรรมยาเป็นธุรกิจที่มีกฎหมายควบคุมมากที่สุดธุรกิจหนึ่ง เพราะ ยาเป็นสินค้าจำเป็นที่มีทั้งประโยชน์และอันตรายเป็นอย่างมาก การบริโภคยาที่เสื่อมคุณภาพหรือไม่มีคุณสมบัติดังฉลากที่ปิดไว้ หรือการบริโภคยาผิดขนาด นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาแล้วยังอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตด้วย ในอุตสาหกรรมยาจึงมีกฎหมายควบคุมมากมาย ตั้งแต่การนำเข้าจากต่างประเทศ การผลิตและการจัดจำหน่าย โดยทั้งนี้ ธุรกิจการค้ายาจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของทั้งกฎหมายพาณิชย์และพระราชบัญญัติยา ผู้ที่จะประกอบธุรกิจการค้ายาทุกระดับจำเป็นจะต้องขออนุญาตต่อกองควบคุมยา กระทรวงสาธารณสุข และจะต้องมีเภสัชกรควบคุมและรับผิดชอบประจำอยู่ในร้านอย่างน้อยวันละ 3 ชั่วโมง จึงสามารถทำการผลิตหรือจำหน่ายยาได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วการควบคุมดังกล่าวไม่อาจทำได้เนื่องจากจำนวนเภสัชกรไม่เพียงพอ สิ่งที่เกิดในปัจจุบันก็คือ การเข้าซื้อชื่อของเภสัชกรมาติดประดับร้านเท่านั้น

2. การแข่งขันในอุตสาหกรรมยาสูงมาก เพราะมีผู้ผลิต ผู้นำเข้าจากต่างประเทศเป็นมาก และสินค้ายาที่ซื้อขายกันนั้นก็มียุทธศาสตร์คล้ายคลึงกันมาก คือ ตัวยาหลัก ส่วนประกอบตัวยา หรือสูตรยาเช่นเดียวกัน สิ่งที่แตกต่างกันนั้นเป็นเพียงรูปร่าง สี สรรพ หนีบห่อที่บรรจุ และเครื่องหมายการค้า เท่ากับเป็นเพียงการทำผลิตภัณฑ์ให้แตกต่าง (Differentiation) สินค้าเหล่านั้นเท่านั้น ผู้ผลิตและผู้ขายแต่ละรายจึงจำเป็นต้องแข่งขันและต่อสู้กันอย่างหนักเพื่อส่งเสริมการขายสินค้าของตน ทั้งนี้การแข่งขันจะเป็นได้ทั้งการแข่งขันทางด้านราคา การบริหารการตลาด คุณภาพ และชื่อเสียงความน่าเชื่อถือ ฯลฯ

2.1 กฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทยไม่ครอบคลุมในอุตสาหกรรมยา ทำให้มีการเลียนแบบยากน้อยอย่างมากมาย ตลาดยาในประเทศไทยมีลักษณะกระจุกกระจาย เพราะมีผู้ประกอบการธุรกิจทางด้านนี้มาก เภสัชภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ถูกส่งเข้ามาจะแย่งชิงกันอย่างรวดเร็ว ดังนั้นบริษัทจึงตั้งราคาของเภสัชภัณฑ์ไว้สูงให้คุ้มค่ากับค่าลงทุนในการค้นคว้าและการหาตลาด ต่อมาเมื่อเภสัชภัณฑ์ชนิดนั้นแพร่หลายเป็นที่นิยมในตลาดและโรงงานผู้ผลิตในประเทศสามารถผลิตเลียนแบบได้ ราคาของเภสัชภัณฑ์ชนิดนั้นจะลดต่ำลงมากทุกที สิ่งนี้เป็นวงจรชีวิตของเภสัชภัณฑ์ในประเทศไทยอันเกิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการที่มีผู้ประกอบการด้านการผลิตและการนำส่งเข้ามาในประเทศจำนวนมาก จะเห็นได้ว่าเภสัชภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนยาไว้กับกระทรวงสาธารณสุขที่ยังมีผลใช้ในท้องตลาดช่วง 5 ปี มี 20,000 ตำรับ ซึ่งไม่นับรวมถึงเภสัชภัณฑ์ที่ผลิตตามเภสัชตำราที่ยอมให้มีการขายได้โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียน

2.2 การนำยาเข้าประเทศไทยเป็นไปได้โดยเสรี ดังจะเห็นได้ว่ามีเภสัชภัณฑ์ที่ส่งเข้ามาขายในประเทศมาจากประเทศต่าง ๆ ถึง 47 ประเทศ อีกทั้งยังยอมให้มีการนำวัตถุดิบในการผลิตยามาจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อผลิตเป็นเภสัชภัณฑ์สำเร็จรูปในประเทศโดยมีการลดหย่อนภาษี ทำให้สามารถผลิตยาเลียนแบบเภสัชภัณฑ์สำเร็จรูปที่ส่งเข้ามาด้วย ต้นทุนต่ำลง ราคาถูกลงด้วย มีผู้กล่าวว่า "ราคายาในประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีราคาถูกที่สุดในโลก"

อันเนื่องมาจากนโยบายการนำเข้าอย่างเสรีหรือระบบการค้าอย่างเสรี ชักชวนให้มีผู้มาลงทุนเปิดโรงงานผลิตในประเทศมากขึ้น การมีผู้ผลิตและจำหน่ายมากทำให้เกิดการแข่งขันกันมาก นอกจากนี้การที่มีบริษัทผลิตและจำหน่ายยาเป็นจำนวนมากเป็นสาเหตุให้เกิดการขายตัดราคาและยืดระยะเวลาการชำระหนี้ให้นานออกไป การจำหน่ายยาในประเทศของบริษัทยามักประสบกับปัญหาเรื่องร้านค้าส่งและปลีก รวมทั้งโรงพยาบาลและคลินิกพยายามที่จะดึงระยะเวลาการเป็นหนี้ให้ยาวนานขึ้น ดังที่ทราบกันในธุรกิจนี้ว่าการชำระเงินสด คือ การชำระเงินภายในระยะเวลา 30 วัน ส่วนการชำระหนี้จะมีระยะเวลานานตั้งแต่ 3 - 6 เดือนขึ้นไป บางครั้งเมื่อเขียนเช็คชำระหนี้ลูกค้ายังพยายามยืดระยะเวลาการชำระเงินออกไปอีก โดยการลงวันที่จ่ายเช็คล่วงหน้าออกไปอีก ดังนั้นบริษัทผู้จัดจำหน่ายจึงต้องหาวิธีดึงระยะเวลาการชำระหนี้ให้สั้นลงโดยการเสนอส่วนลดแก่ลูกค้าที่จ่ายเงินเร็ว ซึ่งวิธีการนี้อาจทำให้กำไรลดลงแต่ก็เป็นวิธีเดียวที่จะได้รับเงินเร็วขึ้น

3. การโฆษณายามีกฎหมายควบคุมเฉพาะ วิธีการโฆษณาของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยอยู่ในวงจำกัด กรณียาทั่วไปจะทำการโฆษณาได้ต้องขออนุญาตจากกองควบคุมการโฆษณาและเผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข แต่ถ้าหากเป็นยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษ การโฆษณาจะทำได้ก็เฉพาะทำการโฆษณาโดยตรงต่อแพทย์ เภสัชกร หรือพยาบาลเท่านั้น

การแข่งขันอย่างสูงในกลุ่มบริษัทยาเอกชนเพื่อเผยแพร่ยาของบริษัทก่อให้เกิดการรณรงค์โฆษณาอย่างหนักเพื่อให้ยาเป็นที่รู้จัก สภาพเช่นนี้ทำให้บริษัทที่มีชื่อเสียงและมีทุนสูงมีโอกาสมากกว่าที่จะผลักดันยาของตนเองออกสู่ตลาด บริษัทขนาดใหญ่ของคนไทยและบริษัทยาในเครือบริษัท

ต่างชาติ ซึ่งมักจะมีทุนสูงและมียาที่ต้องผลิตด้วยเทคโนโลยีที่สูงจึงประสบความสำเร็จในการส่งเสริมให้ยาของบริษัทสามารถเป็นที่ยอมรับของตลาดได้มากกว่า

4. ประเภทของยาที่จำหน่ายมีน้อยชนิด ในธุรกิจการค้ายาจะพบว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการขายมากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดขายทั้งหมดได้มาจากการขายยาเพียงหนึ่ง หรือสองขนานเท่านั้น ส่วนยอดขายอื่น ๆ มักมาจากยอดขายของยาหลาย ๆ ขนานรวมกัน

5. ร้านขายยาเป็นตัวกลางสำคัญในการกระจายยาไปสู่ผู้บริโภค ร้านขายยาในประเทศไทยสามารถจำหน่ายยาได้โดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์ แพทย์ไม่จำเป็นต้องเขียนใบสั่งให้คนไข้ไปซื้อที่ร้านยาเหมือนประเทศอื่น ๆ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยประกอบกับจำนวนแพทย์และโรงพยาบาลไม่เพียงพอที่จะบริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงยังนิยมใช้ร้านขายยาเป็นที่ปรึกษาปัญหาเรื่องสุขภาพและสามารถซื้อยาได้โดยเสรี โดยร้านขายยาเป็นตัวกลางในการกระจายยาถึงร้อยละ 60 ของปริมาณยาทั้งหมดไปสู่ผู้บริโภค

6. แพทย์มีอำนาจมากในการตัดสินใจซื้อยา ธุรกิจยาต้องทุ่มงบการตลาดยาประเภท "ยาอันตราย" และ "ยาควบคุมพิเศษ" ให้แก่แพทย์เพียง 5,000 - 6,000 คน เพราะแพทย์เป็นผู้แนะนำและตัดสินใจแทนคนไข้จำนวนหลายล้านคน

นอกจากนี้ในประเทศไทยไม่มีระบบประกันสุขภาพเช่นประเทศอื่น ๆ เช่นในทวีปยุโรป และในประเทศอเมริกา ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีโรงพยาบาลที่ให้การรักษายาบาลแก่คนไข้อนาถาและยากจนโดยไม่คิดเงินก็ตาม แต่ก็ทำได้เท่าที่งบประมาณมีอยู่ ดังนั้นแพทย์ในโรงพยาบาลจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ยาที่มีราคาถูกเป็นหลัก

7. ตำรับยาในประเทศไทยมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน กล่าวคือ มีจำนวนตำรับยาไทยได้รับการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดจำหน่ายในประเทศมากกว่าประเทศอื่นอย่างไม่อาจเปรียบเทียบกันได้ประมาณเกือบ 20,000 ตำรับ ในขณะที่อินโดนีเซียมีมากเป็นอันดับสองมีเพียง 7,200 ตำรับ ส่วนสิงคโปร์มีน้อยที่สุดมีเพียง 2,200 ตำรับ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นการเผยแพร่อย่างไร้ขอบเขตในตลาดยาของคนไทย

ตารางที่ 3.2 จำนวนตำรับยาสำเร็จรูปเปรียบเทียบในหมู่ประเทศอาเซียน

ประเทศ	ไทย	ฟิลิปปินส์	มาเลเซีย	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย
จำนวนตำรับยา	20,000	2,600	3,000	2,200	7,200

ที่มา : ดร.ภักดี โพธิศิริ อุตสาหกรรมผลิตยาในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาสัชธุรกิจสัมพันธ์

8. อุปทานสูงกว่าอุปสงค์มาก ปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมของคนไทยเดินเครื่องผลิตเพียงวันละ 4 ชั่วโมงเท่านั้น หรือผลิตเพียงร้อยละ 50 ของกำลังผลิตทั้งหมด การที่โรงงานอุตสาหกรรมยาของคนไทยทำการผลิตต่ำกว่ากำลังการผลิตเต็ม ชี้ให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมการผลิตยาของไทย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตยาในไทยยังสูงอยู่และไม่อาจสู้ยาจากต่างประเทศได้ ผลที่ติดตามมาคือประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตตัวยาที่เป็นวัตถุดิบสำหรับยาสำเร็จรูปให้ก้าวรุดหน้าไปได้ ประเทศไทยจึงยังประสบปัญหาอย่างหนักในเรื่องวัตถุดิบตัวยาสำคัญ ๆ ที่ยังคงต้องอาศัยการนำเข้าจากบริษัทยาต่างประเทศเป็นหลัก ประมาณกว่าร้อยละ 90 ของความต้องการทั้งหมดในหนึ่งปี ส่วนองค์ประกอบต้นทุนการผลิตยาในประเทศไทยนั้น จากการสำรวจงบการเงินของโรงงานผลิตยาสองขนาด (ขนาดเล็กและขนาดใหญ่) โดยบริษัทวิจัยธุรกิจแห่งหนึ่ง พบว่าสัดส่วนของต้นทุนที่เป็นค่าวัตถุดิบนั้นตกประมาณร้อยละ 50 สำหรับกิจการขนาดเล็ก และร้อยละ 60 สำหรับกิจการขนาดใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 สัดส่วนของต้นทุนผลิต

รายการ	ร้อยละของต้นทุนผลิต	
	กิจการขนาดเล็ก	กิจการขนาดใหญ่
ค่าวัตถุดิบ	48.90	57.60
ค่าใช้จ่ายการผลิต	26.10	11.50
ค่าใช้จ่ายการจำหน่าย	10.40	11.10
ค่าใช้จ่ายบริหาร	13.00	14.40
อื่น ๆ	1.60	5.40
รวม	100.00	100.00

ที่มา : งบกำไรขาดทุนผู้ผลิต (จุฬารัตนาคารกรุงเทพ ฉบับ 4 /2535)

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ที่มีต่อแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ พ.ศ. 2541 – 2545

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545 เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการหรือผู้บริหารในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ทั้งหมด 173 ราย จากจำนวนโรงงานทั้งหมด 303 ราย การเก็บข้อมูลสิ้นสุดเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2544 จากแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 173 ชุด ได้รับกลับคืนเป็นจำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 53 ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด จากแบบสอบถามได้ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1) เพศ

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 93 ราย ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายมีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.97 เพศหญิงมีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03

2) อายุ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ผู้มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03 ผู้มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.26 และผู้มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48

3) ระดับการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.29 จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03 และจบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาโท มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23

4) ประสบการณ์ในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11 – 20 ปี มีจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.94 ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.25

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เพศ	ชาย	66	70.97
	หญิง	27	29.03
	รวม	93	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	3	3.23
	30 - 39 ปี	27	29.03
	40 - 49 ปี	30	32.26
	50 ปีขึ้นไป	33	35.48
	รวม	93	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	6.45
	ปริญญาตรี	57	61.29
	ปริญญาโท	27	29.03
	สูงกว่าปริญญาโท	3	3.23
	รวม	93	100.00
ประสบการณ์ ในอุตสาหกรรม ยาและเคมีภัณฑ์	น้อยกว่า 5 ปี	3	3.23
	5 - 10 ปี	21	22.58
	11 - 20 ปี	39	41.94
	มากกว่า 20 ปี	30	32.25
	รวม	93	100.00

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ

1) รูปแบบของการดำเนินธุรกิจ

จากการสอบถามผู้ประกอบการ 93 ราย พบว่ามีสถานประกอบการดำเนินงานในรูปแบบเจ้าของคนเดียว จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ห้างหุ้นส่วน จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.80 บริษัทจำกัด จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.97

2) แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน

แหล่งเงินทุนที่กิจการใช้ในการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ เงินทุนส่วนตัว จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.06 ธนาคารพาณิชย์ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.81 บริษัทเงินทุนในประเทศ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 เงินทุนจากบริษัทแม่ ฯ ในต่างประเทศ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68

3) ทุนจดทะเบียนในการประกอบกิจการ

สถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 25 ล้านบาท มีจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.61 ทุนจดทะเบียนระหว่าง 25 – 100 ล้านบาท มีจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.94 ทุนจดทะเบียนระหว่าง 100 – 200 ล้านบาท มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45

4) จำนวนแรงงาน

สถานประกอบการที่แรงงานไม่เกิน 49 คน มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03 สถานประกอบการที่มีแรงงานระหว่าง 50 – 99 คน มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 สถานประกอบการที่มีแรงงานระหว่าง 100 – 199 คน มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.49 สถานประกอบการที่มีแรงงานมากกว่า 200 คนขึ้นไป มีจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90

5) สถานภาพของกิจการ

สถานภาพของกิจการที่เป็นบริษัทของคนไทย มีจำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.87 บริษัทของชาวต่างชาติ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 บริษัทที่เป็นสาขาต่างประเทศ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 บริษัทที่ร่วมลงทุนกับชาวต่างชาติ มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.67

จากการกำหนดขนาดของโรงงานโดยให้เกณฑ์ด้านเศรษฐศาสตร์ตามคำอธิบายของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ได้กำหนดขนาดของโรงงานตามจำนวนเงินลงทุนและจำนวนคนงานออกเป็น 3 ขนาดได้แก่

1. พิจารณาจากขนาดเงินลงทุน (Capital Intensive Criteria)
  - 1.1 อุตสาหกรรมขนาดเล็ก เงินลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท
  - 1.2 อุตสาหกรรมขนาดกลาง เงินลงทุนมากกว่า 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท
  - 1.3 อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เงินลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาท
2. พิจารณาจากจำนวนแรงงาน (Labor Intensive Criteria)
  - 2.1 อุตสาหกรรมขนาดเล็ก การจ้างงานไม่เกิน 50 คน
  - 2.2 อุตสาหกรรมขนาดกลาง การจ้างงานมากกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน
  - 2.3 อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การจ้างงานมากกว่า 200 คน

จากการพิจารณาเกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมตามหลักของกระทรวงอุตสาหกรรมนั้นทำให้สามารถแบ่งขนาดโรงงานอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 93 ราย ได้ดังนี้

1. โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก	มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03
2. โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง	มีจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.07
3. โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่	มีจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ

ข้อมูลของสถานประกอบการ		จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
รูปแบบของการดำเนินธุรกิจ	เจ้าของคนเดียว	3	3.23
	ห้างหุ้นส่วน	24	25.80
	บริษัทจำกัด	66	70.97
	รวม	93	100.00
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน	เงินทุนส่วนตัว	54	58.06
	ธนาคารพาณิชย์	24	25.81
	บริษัทเงินทุนในประเทศ	6	6.45
	บริษัทเงินทุนในต่างประเทศ	-	-
	เงินทุนจากบริษัทแม่ ฯ	9	9.68
รวม	93	100.00	
เงินทุนจดทะเบียน	ต่ำกว่า 25 ล้านบาท	48	51.61
	25 - 100 ล้านบาท	39	41.94
	100 - 200 ล้านบาท	6	6.45
	มากกว่า 200 ล้านบาท	-	-
	รวม	93	100.00
จำนวนแรงงาน	ไม่เกิน 49 คน	27	29.03
	50 - 99 คน	21	22.58
	100 - 199 คน	33	35.49
	200 คนขึ้นไป	12	12.90
	รวม	93	100.00
สถานภาพของกิจการ	บริษัทของคนไทย	78	83.87
	บริษัทของชาวต่างชาติ	3	3.23
	บริษัทที่เป็นสาขาต่างประเทศ	3	3.23
	บริษัทที่ร่วมลงทุนกับชาวต่างชาติ	9	9.67
	รวม	93	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ข้อมูลด้านการผลิต

1) อุตสาหกรรมการผลิตยา

จากผู้ประกอบการจำนวน 93 ราย ที่ตอบแบบสอบถามพบว่าอุตสาหกรรมการผลิตยา โดยการนำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่ (Repacking) มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13 การนำตัวยามาประกอบเป็นยาสำเร็จรูป (Dosage - form Formulation) มีจำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.64 การผลิตวัตถุดิบตัวยาลึกที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23

2) แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

สถานประกอบการใช้แหล่งวัตถุดิบในการผลิตโดยการสั่งซื้อจากต่างประเทศ มีจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.71 การสั่งซื้อในประเทศ มีจำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.29

3) ลักษณะการผลิตของบริษัท

จากผู้ประกอบการจำนวน 93 ราย พบว่าลักษณะการผลิตของบริษัท เพื่อใช้ภายในประเทศ มีจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.94 เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก มีจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.06

4) ระดับกำลังการผลิตในปัจจุบัน

จากสถานประกอบการ จำนวน 93 ราย พบว่าระดับกำลังการผลิตในปัจจุบันเทียบกับระดับการผลิตเต็มกำลัง ที่ระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90 ที่ระดับระหว่างร้อยละ 50 - 75 มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.81 ที่ระดับระหว่างร้อยละ 75 - 90 มีจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.16 และที่ระดับมากกว่าร้อยละ 90 มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13

5) ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังวัตถุดิบของบริษัท

ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังวัตถุดิบระหว่าง 1 – 3 เดือน มีจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.61 ระหว่าง 3 – 6 เดือน มีจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.94 ระหว่าง 6 – 12 เดือน มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45

6) ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังยาสำเร็จรูปของบริษัท

ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังยาสำเร็จรูประหว่าง 1 – 3 เดือน มีจำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.87 ระหว่าง 3 – 6 เดือน มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านการผลิต

ข้อมูลด้านการผลิต	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
อุตสาหกรรมการผลิตยาของบริษัท	นำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่	15	16.13
	นำตัวยามาประกอบเป็นยาสำเร็จรูป	75	80.64
	ผลิตวัตถุดิบตัวยาลึกที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป	3	3.23
	รวม	93	100.00
แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต	สั่งซื้อจากต่างประเทศ	36	38.71
	สั่งซื้อในประเทศ	57	61.29
	ผลิตเอง	-	-
	รวม	93	100.00
ลักษณะการผลิตของบริษัท	เพื่อใช้ภายในประเทศ	39	41.94
	เพื่อส่งออกนอกประเทศ	-	-
	เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก	54	58.06
	รวม	93	100.00
ระดับกำลังการผลิตในปัจจุบันเทียบกับระดับการผลิตเต็มกำลัง	ต่ำกว่า ร้อยละ 50	12	12.90
	ร้อยละ 50 - 75	24	25.81
	ร้อยละ 75 - 90	42	45.16
	มากกว่า ร้อยละ 90	15	16.13
	รวม	93	100.00
ระยะเวลาเก็บวัตถุดิบ	1-3 เดือน	48	51.61
	3-6 เดือน	39	41.94
	6-12 เดือน	6	6.45
	รวม	93	100.00
ระยะเวลาเก็บสินค้า	1-3 เดือน	78	83.87
	3-6 เดือน	15	16.13
	รวม	93	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

การสอบถามข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของผู้ประกอบการในแบบสอบถามนั้น เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการผลิต ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร เครื่องจักร การตลาด รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ

จากจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม สามารถระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ได้ดังนี้

1. ให้เทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรที่ยังไม่ทันสมัย หรือเก่าเนื่องจากขาดความพร้อม ขาดความชำนาญเฉพาะทาง มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.84
2. กฎระเบียบในการผลิตและจำหน่ายมีความซับซ้อนไม่คล่องตัว มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.71
3. การนำเข้าและส่งออก ยาและเคมีภัณฑ์ไม่เอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรม มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58
4. มาตรฐานและการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสม มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90
5. ขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง เกสซ์ / นักวิทยาศาสตร์ / วิศวกร / ช่างเทคนิค ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.16
6. วัตถุดิบส่วนใหญ่ต้องนำเข้า และมีราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาควบคุมผลิตภัณฑ์ในประเทศ มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.29
7. วัตถุดิบที่นำเข้ามีคุณสมบัติที่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03
8. การพัฒนาวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ยังไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ตลาดในประเทศถูกจำกัดด้วยกฎหมายสิทธิบัตรยา และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.97
10. ตลาดต่างประเทศถูกจำกัดด้วยมาตรการกีดกันการค้าที่มีโชภาชี และมีการแข่งขันสูง มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.26
11. วัตถุดิบบางชนิดไม่มีในประเทศ หรือไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.42
12. ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากตลาดภายในประเทศมีขนาดจำกัด และต้องปริมาณการผลิตจำนวนมาก มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.61
13. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ยาและเคมีภัณฑ์บางชนิด ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคยังยึดติดอยู่กับ Brand Name ของสินค้า มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48
14. วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์มีอัตราภาษีศุลกากรที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน มีผู้ประกอบการที่ระบุว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ใช้เทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรที่ยังไม่ทันสมัย หรือเก่าเนื่องจากขาดความพร้อม ขาดความชำนาญ	51	54.84
2. กฎระเบียบในการผลิตและจำหน่าย มีความซ้ำซ้อนไม่คล่องตัว	36	38.71
3. การนำเข้าและส่งออก ยาและเคมีภัณฑ์ไม่เอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรม	21	22.58
4. มาตรฐานและการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสม	12	12.90
5. ขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง ภาสัช / นักวิทยาศาสตร์ / วิศวกร / ช่างเทคนิค ทั้งด้านปริมาณและคุณ	42	45.16
6. วัตถุดิบส่วนใหญ่ต้องนำเข้า และมีราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาค่าควบคุมผลิตภัณฑ์ในประเทศ	57	61.29
7. วัตถุดิบที่นำเข้ามีคุณสมบัติที่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน	27	29.03
8. การพัฒนาวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	45	48.39
9. ตลาดในประเทศถูกจำกัดด้วยกฎหมายสิทธิบัตรยา และระเบียบการจัดตั้งจัดจ้างของรัฐ	66	70.97
10. ตลาดต่างประเทศถูกจำกัดด้วยมาตรการกีดกันการค้าที่มีภาษี และมีการแข่งขันสูง	30	32.26
11. วัตถุดิบบางชนิดไม่มีในประเทศ หรือไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่	72	77.42
12. ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากตลาดยาในประเทศมีขนาดจำกัด และต้องมีปริมาณการผลิตจำนวนมาก	48	51.61
13. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ยา ยังไม่เป็นที่ยอมรับของตลาด ผู้บริโภคยึดติดกับ Brand Name	33	35.48
14. วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์มีอัตราภาษีศุลกากรที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน	18	19.35

4.5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

4.5.1 แผนงานที่ 1 แผนงานการปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 มีสาระสำคัญในการดำเนินงาน 12 ข้อ ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการดำเนินงานในแต่ละข้อ ดังนี้

1. สร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงานเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขในการจัดการ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.19 ไม่เห็นด้วย จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.81 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก
2. สร้างดัชนีวัดผลิตภาพของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงโรงงาน มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.97 ไม่เห็นด้วย จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.03 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก
3. จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อเพิ่มผลิตภาพของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.55 ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก
4. พัฒนาศักยภาพด้านบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.10 ไม่เห็นด้วย จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายการกระจายข้อมูลทางด้านยาและเคมีภัณฑ์ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.87 ไม่เห็นด้วย จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

6. ส่งเสริมการจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพ แหล่ง ชนิด และคุณสมบัติของวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.55 ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

7. จัดตั้งสถาบันยาเพื่อเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล การประสานนโยบายการพัฒนาต่างๆ การติดตามการเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตรยา มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

8. การพัฒนาวัตถุดิบภายในประเทศให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

9. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.77 ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

10. ปรับปรุงโครงสร้างของระบบภาษีศุลกากร และวิธีการนำเข้า และส่งออกให้เหมาะสม มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางในการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

11. สร้างระบบการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน โดยให้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์เป็นผู้นำในการจัดทำคู่มือและให้คำปรึกษา มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.10 ไม่เห็นด้วย จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.90 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. เเร่งรัดและส่งเสริมให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่างๆ เข้าสู่อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ อาทิ GMP, HACCP, ISO 9000, ISO 14000, มอก.18000 มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

นอกเหนือจากแนวทางการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่นำเสนอแล้ว ผู้ประกอบการได้ระบุเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

ควรจัดให้มีโครงการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในโรงงานระดับผู้ปฏิบัติการ รวมถึงเทคนิคในกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาจากหน่วยงานราชการ เช่น ทะเบียนยา ยังไม่มีมาตรการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนยาเพื่อการส่งออกอย่างเป็นรูปธรรม กฎระเบียบการขึ้นทะเบียนยาก่อนข้างเข้มงวดและจำกัดในระยะแรก แต่หลังจากนั้นกลับขาดการติดตามดูแล ซึ่งผู้ประกอบการมีความเห็นว่า อาจไม่เป็นการช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยเฉพาะงานส่งออก

ควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ทางด้านการลงทุนในการผลิต เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันได้ และการพัฒนาระบบมาตรฐานสากล แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

และจากข้อมูลในตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่า จากสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการในแผนงานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ในแผนงานที่ 1 จำนวน 12 ข้อ มี 11 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และมี 2 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก คือ การสร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงานเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขในการจัดการ และการสร้างดัชนีวัดผลผลิตภาพของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงโรงงาน จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานที่ 1 คือ แผนงานเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ พบว่า มีผู้ประกอบการเห็นด้วยต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 ในสัดส่วนร้อยละ 88.17 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.83 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 มีความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ความเหมาะสม
	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
1. สร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงานเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขในการจัดการ	69	74.19	24	25.81	เหมาะสมค่อนข้างมาก
2. สร้างดัชนีวัดผลผลิตภาพของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงโรงงาน	66	70.97	27	29.03	เหมาะสมค่อนข้างมาก
3. จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพอุตสาหกรรม	87	93.55	6	6.45	เหมาะสมมาก
4. พัฒนาศักยภาพด้านบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร	81	87.10	12	12.90	เหมาะสมมาก
5. พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายการกระจายข้อมูลทางด้านยาและเคมีภัณฑ์	78	83.87	15	16.13	เหมาะสมมาก
6. ส่งเสริมการจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพ แหล่ง ชนิด และคุณสมบัติของวัตถุดิบ	87	93.55	6	6.45	เหมาะสมมาก
7. จัดตั้งสถาบันยาเพื่อเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล ประสานนโยบายต่างๆ	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก
8. การพัฒนาวัตถุดิบภายในประเทศให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก
9. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในภาครัฐและเอกชน และการค้าระหว่างประเทศ	90	96.77	3	3.23	เหมาะสมมาก
10. ปรับปรุงโครงสร้างของระบบภาษีศุลกากร และวิธีการนำเข้า-ส่งออก ให้เหมาะสม	93	100.00	-	-	เหมาะสมมาก
11. สร้างระบบให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน	81	87.10	12	12.90	เหมาะสมมาก
12. เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่างๆ เข้าสู่อุตสาหกรรมยา	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.2 แผนงานที่ 2 แผนงานการยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2 มีสาระสำคัญในการดำเนินงาน 6 ข้อ ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการดำเนินงานในแต่ละข้อ ดังนี้

1. สนับสนุนการปรับปรุงอุปกรณ์ เครื่องจักร และการขยายโรงงานเพื่อสามารถรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.87 ไม่เห็นด้วย จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก
2. ให้คำแนะนำทางด้านสินเชื่อเงินกู้ ฝึกอบรม และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามพรบ. ส่งเสริมการลงทุน และพรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก
3. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.42 ไม่เห็นด้วย จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก
4. สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ขนาดกลางและขนาดย่อม มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.77 ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก
5. ฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ และสามารถรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี และเครื่องจักรสมัยใหม่ มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การพัฒนาระบบข้อมูลด้านเทคโนโลยีและเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.65 ไม่เห็นด้วย จำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 19.35 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

นอกเหนือจากแนวทางความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่นำเสนอแล้ว ผู้ประกอบการได้ระบุเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

หน่วยงานรัฐ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองให้เกิดการลงทุนและพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศให้มากขึ้น เช่น บริษัทฯข้ามชาติที่ขายยาในประเทศไทย จะต้องมิโรงงานผลิตยาภายในประเทศไทย (กฎระเบียบนี้มีในบางประเทศ เช่น ปากีสถาน , ศรีลังกา)

สนับสนุนภาคเอกชนให้มีเครื่องจักรที่ทันสมัยโดยการลดภาษีนำเข้าเครื่องจักร เพื่อให้มีราคาที่ถูกลง

การเก็บภาษีเคมีภัณฑ์ซึ่งเป็นสารตัวต้น มีราคาแพงมาก แพงกว่าตัวยาที่เป็นวัตถุดิบในการทำยา ทำให้การผลิตวัตถุดิบภายในประเทศไม่เกิดและไม่มีการทำวิจัย เพราะการเก็บภาษีไม่เอื้ออำนวย

และจากข้อมูลในตารางที่ 4.6 จะเห็นได้ว่า จากสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการในแผนงานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ในแผนงานที่ 2 จำนวน 6 ข้อ มี 5 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และมี 1 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก คือ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานที่ 2 คือ แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย พบว่า มีผู้ประกอบการเห็นด้วยต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2 ในสัดส่วนร้อยละ 86.56 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 13.44 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2 มีความเหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ความเหมาะสม
	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
1. สนับสนุนการปรับปรุงอุปกรณ์ เครื่องจักร เพื่อสามารถรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัย	78	83.87	15	16.13	เหมาะสมมาก
2. ให้คำแนะนำด้านสินเชื่อเงินเฟ้อ ผ่อนปรนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก
3. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ในอุตสาหกรรม	72	77.42	21	22.58	เหมาะสมค่อนข้างมาก
4. สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อม	90	96.77	3	3.23	เหมาะสมมาก
5. ฝึกอบรมบุคลากรให้เกิดทักษะความชำนาญ เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก
6. การพัฒนาระบบข้อมูลด้านเทคโนโลยีและเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน	75	80.65	18	19.35	เหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. เพิ่มขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการการทดสอบให้มีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐ และเอกชน มีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.77 ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 ดังนั้นจึงถือว่าแนวทางการดำเนินงานในข้อนี้มีความเหมาะสมมาก

นอกเหนือจากแนวทางความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่นำเสนอแล้ว ผู้ประกอบการได้ระบุเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

งานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาครัฐ องค์กรภาครัฐควรเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาฯ ไม่ว่าจะเป็นยาสำเร็จรูป งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ งาน R&D ไม่ควรมาผูกขาดในการผลิต การแข่งขันผลิตรายาย กับภาคเอกชน เช่นในปัจจุบัน ทำให้เอกชนไม่สามารถเติบโตได้ (ในภาพโดยรวม)

และจากข้อมูลในตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่า จากสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการในแผนงานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ในแผนงานที่ 5 จำนวน 7 ข้อ มี 6 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และมี 1 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก คือ การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานที่ 5 คือ แผนงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย พบว่า มีผู้ประกอบการเห็นด้วยต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 5 ในสัดส่วนร้อยละ 88.94 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.06 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 5 มีความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 5

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ความเหมาะสม
	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
1. จัดทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร	81	87.10	12	12.90	เหมาะสมมาก
2. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สารสกัดจากสมุนไพร และศึกษาด้านเชิงพาณิชย์	87	93.55	6	6.45	เหมาะสมมาก
3. เสริมสร้างความเข้าใจ และการยอมรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในต่างประเทศ	81	87.10	12	12.90	เหมาะสมมาก
4. ส่งเสริมการลงทุนการผลิตยากับประเทศเพื่อนบ้าน	63	67.74	30	32.26	เหมาะสมค่อนข้างมาก
5. ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศและจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า	84	90.32	9	9.68	เหมาะสมมาก
6. พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของมาตรฐานสากล	93	100.00	-	-	เหมาะสมมาก
7. เพิ่มขีดความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบให้มีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐและเอกชน	90	96.77	3	3.23	เหมาะสมมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามแก้ไขตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากงานวิจัยเรื่องการศึกษาความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม สรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อรองรับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มการแข่งขันการค้าแบบเสรีมากขึ้น
- 2) เพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยให้สามารถเติบโตอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม

2. ทิศทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เป็นแนวทางเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและขยายบทบาทของภาคอุตสาหกรรมไทยให้มีส่วนในการปรับปรุงสภาพทางสังคม โดยจำเป็นต้องดำเนินการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีทิศทางดังนี้

- 1) มุ่งสู่การผลิตสินค้าระดับกลางและระดับสูงมากขึ้น
- 2) ลดต้นทุนการผลิตและปรับปรุงการส่งมอบสินค้าให้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- 3) ยกกระดับความรู้ความสามารถของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม
- 4) สร้างพันธมิตรทางการผลิตและการค้ากับธุรกิจทั้งในต่างประเทศและประเทศคู่ค้า
- 5) ปรับไปสู่การผลิตที่ลดมลภาวะจากอุตสาหกรรม
- 6) กระจายการผลิตไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท

3. แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 8 แผนงาน โดยแบ่งออกเป็น

2 กลุ่ม คือ

3.1 กลุ่มการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และห้ามเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบด้วย 4 แผนงาน

- 1) แผนงานปรับปรุงผลผลิตภาพ และปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้
- 2) แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- 3) แผนงานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย
- 4) แผนงานชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

3.2 กลุ่มการปรับสภาวะทางสังคม โดยกระจายการจ้างงานและลดมลภาวะทางอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 4 แผนงาน

- 1) แผนงานยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- 2) แผนงานบ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม
- 3) แผนงานสนับสนุนการกระจาย และเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นที่มีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคและชนบทเพื่อสนับสนุนการกระจายรายได้
- 4) แผนงานการจัดการอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูงไปยังเขตที่กำหนด และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลดมลภาวะ

4. **สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ** ใน 3 แผนงานที่สำคัญของแผนปฏิบัติการเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ มีดังนี้

4.1 แผนงานที่ 1 แผนงานปรับปรุงผลผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

- 1) สร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงานเพื่อเสนอแนวทางในการจัดการ
- 2) สร้างดัชนีวัดผลผลิตภาพของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงโรงงาน
- 3) จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์
- 4) พัฒนาบุคลากรด้านบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 5) พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายการกระจายข้อมูลด้านยาและเคมีภัณฑ์
- 6) ส่งเสริมการจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพ แหล่ง ชนิด และคุณสมบัติของวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) จัดตั้งสถาบันยาเพื่อเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล การประสานนโยบายการพัฒนาต่างๆ การติดตามการเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตรยา
- 8) การพัฒนาวัตถุดิบภายในประเทศให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น
- 9) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ
- 10) ปรับปรุงโครงสร้างของระบบภาษีศุลกากร และวิธีการนำเข้า และส่งออกให้เหมาะสม

11) สร้างระบบการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน โดยให้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์เป็นผู้นำในการจัดทำคู่มือและให้คำปรึกษา

12) เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่างๆ เข้าสู่อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ อาทิ GMP, HACCP, ISO 9000, ISO 1400, มอก. 1800

4.2 แผนงานที่ 2 แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีโดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

- 1) สนับสนุนการปรับปรุงอุปกรณ์ เครื่องจักร และการขยายโรงงานเพื่อสามารถรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 2) ให้คำแนะนำทางด้านสินเชื่อเงินกู้ ผ่อนปรน และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามพรบ. ส่งเสริมการลงทุน และพรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตแบบอัตโนมัติมาใช้ในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์
- 4) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ขนาดกลางและขนาดย่อม
- 5) ผูกอบรมนุเคราะห์เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ และสามารถรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่
- 6) การพัฒนาระบบข้อมูลด้านเทคโนโลยีและเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

4.3 แผนงานที่ 5 แผนงานส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่องทางการจำหน่าย

- 1) จัดทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Research) เพื่อให้ทราบถึงผลิตภัณฑ์ยาที่มีศักยภาพ เช่น ยาสมุนไพร
- 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สารสกัดจากสมุนไพร พร้อมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตเชิงพาณิชย์
- 3) เสริมสร้างความเข้าใจ และการยอมรับผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ไทย ในต่างประเทศ
- 4) ส่งเสริมการร่วมลงทุนการผลิตยากับประเทศเพื่อนบ้าน
- 5) ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศ และจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในกลุ่มประเทศ BIMST - EC
- 6) พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของมาตรฐานสากล
- 7) เพิ่มขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบให้มีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐและเอกชน

5. โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์

1. การนำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่ (Repacking)
2. การนำเอาวัตถุดิบหรือตัวยามาประกอบหรือผลิต (Dosage - formulation)
3. การผลิตวัตถุดิบตัวยาก่อนที่จะใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป

6. ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย

1. อุตสาหกรรมยา เป็นธุรกิจที่มีกฎหมายควบคุมมากที่สุดธุรกิจหนึ่ง เพราะยาเป็นสินค้าที่มีทั้งประโยชน์และอันตรายเป็นอย่างมาก
2. การแข่งขันในอุตสาหกรรมยาสูงมาก เพราะมีผู้ผลิต ผู้นำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก
3. การโฆษณายามีกฎหมายควบคุมเฉพาะ วิธีการโฆษณาของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยอยู่ในวงจำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ประเภทของยาที่จำหน่ายมีน้อยชนิด ในธุรกิจการค้ายาจะพบว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการขายยามากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดขายทั้งหมด ได้มากจากการขายยาเพียงหนึ่งหรือสองขนานเท่านั้น
5. ร้านยาเป็นศูนย์กลางสำคัญในการกระจายยาไปสู่ผู้บริโภค ร้านยาในประเทศไทยสามารถจำหน่ายยาได้โดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์
6. แพทย์มีอำนาจมากในการตัดสินใจซื้อยา เพราะแพทย์เป็นผู้แนะนำและตัดสินใจแทนคนไข้จำนวนมาก
7. ตำรับยาในประเทศไทยมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน มีจำนวนตำรับยาที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดจำหน่ายในประเทศมากกว่าประเทศอื่น

7. ข้อมูลทั่วไปในแบบสอบถาม

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.48 โดยมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.29 และมีประสบการณ์ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ระหว่าง 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.94

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ

จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดพบว่า ส่วนใหญ่สถานประกอบการดำเนินกิจการในรูปแบบของบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 70.97 โดยให้แหล่งเงินทุนจากเงินทุนส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.06 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้เงินทุนจดทะเบียนในการประกอบกิจการต่ำกว่า 25 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 51.61 สถานประกอบการส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงาน ระหว่าง 100 – 199 คน คิดเป็นร้อยละ 35.49 สถานภาพของกิจการส่วนใหญ่เป็นของคนไทย คิดเป็นร้อยละ 83.87

3. ข้อมูลด้านการผลิต

จากการสอบถามผู้ประกอบการ พบว่า อุตสาหกรรมการผลิตยาส่วนใหญ่เป็นการนำตัวยามาประกอบเป็นยาสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 80.64 โดยแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสั่งซื้อจากภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 61.29 ลักษณะการผลิตของบริษัทเพื่อใช้ในประเทศและส่งออก คิดเป็นร้อยละ 58.06 และระดับกำลังการผลิตในปัจจุบันเทียบกับระดับการผลิตเต็มกำลังอยู่ระหว่างร้อยละ 75 – 90 คิดเป็นร้อยละ 45.16

ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังวัตถุดิบของบริษัท โดยเฉลี่ยประมาณ 1 – 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 51.61

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังยาสำเร็จรูปของบริษัท โดยเฉลี่ยประมาณ 1-3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 83.87

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากการสอบถามผู้ประกอบการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการประสบมากที่สุด ได้แก่ วัตถุดิบบางชนิดไม่มีในประเทศ หรือไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 77.42 รองลงมาได้แก่ ตลาดในประเทศถูกจำกัดด้วยกฎหมายสิทธิบัตรยา และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 70.97 และวัตถุดิบส่วนใหญ่ต้องนำเข้าและมีราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาคงการผลิตภัณฑ์ในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 61.29

9. ความเหมาะสมของแผนงานที่ 1

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ที่มีต่อแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2514 - 2545 ในแผนงานที่ 1 คือ แผนงานการปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ โดยมีแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการจำนวน 12 ข้อ พบว่ามี 10 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และ 2 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก จึงสามารถสรุปได้ว่าแผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 1 มีความเหมาะสมมาก ซึ่งมีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแผนงานที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 88.17 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.83

10. ความเหมาะสมของแผนงานที่ 2

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ที่มีต่อแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2514 - 2545 ในแผนงานที่ 2 คือ แผนงานยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยมีแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการจำนวน 6 ข้อ พบว่ามี 5 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และ 1 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก จึงสามารถสรุปได้ว่า แผนปฏิบัติการในแผนงานที่ 2 มีความเหมาะสมมาก ซึ่งมีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแผนงานที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 86.56 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 13.44

11. ความเหมาะสมของแผนงานที่ 5

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ที่มีต่อแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2514 – 2545 ในแผนงานที่ 5 คือ แผนงานการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย โดยมีแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการจำนวน 7 ข้อ พบว่ามี 6 ข้อที่มีความเหมาะสมมาก และ 1 ข้อที่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก จึงสามารถสรุปได้ว่าแผนปฏิบัติในแผนงานที่ 5 มีความเหมาะสมมาก ซึ่งมีผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับแผนงานที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 88.94 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.06

5.2 ข้อเสนอแนะ

การกำหนดแผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545 โดยกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายในการปรับโครงสร้าง ไว้ 13 สาขา ซึ่งอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์เป็น 1 ในจำนวน 13 สาขานั้น แผนงานในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์เป็นแผนงานที่มุ่งเน้นที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมนี้ให้ดีขึ้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมนี้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากภาครัฐ เอกชน และปัญหาภายในผู้ประกอบการเอง จากการศึกษาพบว่าแผนปฏิบัติการในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเห็นผลได้ในระยะยาว แต่จากสภาพการแข่งขันในตลาดโลกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ที่ทางรัฐบาลและผู้ประกอบการควรให้ความสนใจและหาแนวทางแก้ไขใหม่เบื้องต้น เพื่อให้อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของไทยสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดต่างประเทศได้ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเพื่อช่วยในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์หรือพยากรณ์สภาวะตลาดต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ควรมีการขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาโดยพร้อมเพียงกัน เพื่อสามารถคำนวณหาปริมาณความต้องการของยาแต่ละชนิดในประเทศให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง การรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องขึ้นมาได้ย่อมเกิดประโยชน์แก่ภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและวางแผนอุตสาหกรรมยาไปสู่ทิศทางที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. การแข่งขันอย่างสูงในอุตสาหกรรมยาไทย การขาดความสมดุลกันระหว่างอุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันในการส่งเสริมให้ผู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตสามารถนำทรัพยากรภายในประเทศมาผลิตจนเป็นยาสำเร็จรูป โดยไม่ต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศและเร่งแก้ปัญหาการมีกำลังการผลิตส่วนเกินอย่างมากภายในส่วนของบริษัทผลิตยาท้องถิ่น (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทของคนไทยและเงินภายในประเทศ (Local Made)) จนก่อให้เกิดภาวะการแข่งขันที่ไร้กฎเกณฑ์ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของผู้ผลิตรายย่อย จะช่วยให้การวางแผนและควบคุมเพื่อปรับปรุงส่งและอุปทานในอุตสาหกรรมยาทำได้ง่ายและใกล้เคียงกันยิ่งขึ้น อุปทานอันเป็นส่วนเกินรัฐบาลควรเข้าช่วยเหลือสนับสนุนให้สามารถผลิตยาที่ประเทศไทยยังต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศอยู่ เพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศ สำหรับผู้ผลิตยาในประเทศไทยควรปรับปรุงคุณภาพยาให้สูงขึ้น เพื่อนำกำลังการผลิตส่วนที่เกินอยู่มุ่งพัฒนาไปสู่หนทางการส่งออก ถึงแม้จะเป็นการยากเพราะปัจจุบันแต่ละประเทศมักมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับกีดกันสินค้าจากต่างประเทศก็ตาม แต่ถ้าสามารถปรับปรุงการผลิตให้ได้ยามีคุณภาพสูง และราคาถูกก็มีโอกาสที่จะส่งไปขายต่างประเทศได้ โดยเฉพาะประเทศใกล้เคียงในกลุ่มอาเซียน

3. ความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ควรมีการป้องกันความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศโดยการซื้อเงินตราต่างประเทศไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและบรรเทาปัญหาจากการปรับค่าเงิน รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นศึกษาถึงผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาอื่นที่จะต้องจ่ายเงินมากขึ้นในการคืนเงินกู้ ชำระค่าเครื่องจักรและวัตถุดิบที่สั่งจากต่างประเทศได้อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์และส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบตั้งต้นขึ้นภายในประเทศ เพราะระบบเศรษฐกิจของประเทศพึ่งพิงต่างชาติมากเกินไป การขาดดุลการค้าที่มีมูลค่าสูงเป็นเวลานานๆ ซึ่งวัตถุดิบนำเข้าด้านยาเป็นตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดการเสียเปรียบดุลการค้าอย่างมาก

4. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับในอุตสาหกรรมยาก่อให้เกิดปัญหาในการวางแผนของบริษัทยา ความล่าช้าของระบบราชการ เช่น การขึ้นทะเบียนยาต้องใช้เวลาถึง 6 เดือน - 2 ปี ลักษณะการทำงานของหน่วยงานรัฐซ้ำซ้อน เช่น การโฆษณาสินค้าประเภทอาหารและยา จะต้องให้คณะกรรมการอาหารและยา พิจารณานุญาตให้โฆษณาได้เสียก่อน และเมื่อจะทำการโฆษณาทางโทรทัศน์ ก็จะต้องผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังที่ได้ใช้แพร่ภาพทางโทรทัศน์แล้ว 1 ปี การเข้ามาเกี่ยวข้องของรัฐบาลในอุตสาหกรรมยา การเพิ่มบทบาทขององค์การเภสัชกรรมซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจและมีบทบาทในอุตสาหกรรมผลิตยาและขายยาในประเทศไทยมาก การวางแผนของบริษัทยาต่างๆ ต้องคำนึงถึงบทบาทขององค์การเภสัชกรรม เพราะ ยาขององค์การเภสัชกรรมมีราคาถูกคุณภาพได้มาตรฐาน ฯลฯ โดยเฉพาะการจัดซื้อยาให้โรงพยาบาลและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธารณสุข ทำให้บริษัทผลิตยา ต้องสูญเสียตลาดในส่วนของหน่วยงานราชการที่กล่าวมาข้างต้นให้แก่องค์กรเภสัชกรรมไปเป็นส่วนใหญ่

ภาวะปัจจุบันของอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ตามแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541 - 2545) ได้ดำเนินโครงการมาถึง ระยะที่ 2 มีการอนุมัติวงเงินอุดหนุนสำหรับการดำเนินงาน และสินเชื่อผ่านสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันได้ส่วนหนึ่ง และสามารถแก้ไขปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมได้บางส่วน ผลจากการดำเนินงาน ระยะที่ 1 ได้ อนุมัติเงินให้ดำเนินโครงการต่างๆ และเพื่อเป็นเงินอุดหนุนดำเนินงานของหน่วยงาน รวมถึงสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนเครื่องจักร สินเชื่อเพื่อ SMEs โดยผ่านบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมตามแนวทางเดิม ตั้งแต่ปี 2541 ซึ่งในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ร่วมกันปรับกรอบแนวความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โดยเพิ่มประเด็น การสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง LSEs และ SMEs พร้อมไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน, การพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่ำ ให้ไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงใน Value Chain , การพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา โดยจำแนกเป็นกลุ่มลงทุนเพื่ออนาคต กลุ่มที่เสริมสร้างให้เข้มแข็ง กลุ่มที่ต้องขยายฐานออกไป และการให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาไทยที่สามารถจะต่อ ยอดเข้าสู่ตลาดโลกได้.

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ทางผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ได้แก่ การจัดการอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในเรื่องการบริหารการจัดการภายในองค์กร ทั้งในด้านการพยากรณ์การผลิต , การจัดหาวัตถุดิบ , การส่งเสริมทางการตลาด , การคำนวณต้นทุนการผลิต และเทคนิคในการผลิตที่เหมาะสม การปรับปรุงมาตรการทางด้านภาษีศุลกากรในการนำเข้าและการส่งออกให้เหมาะสมกับกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้งในด้านการลดภาษีการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตให้ทันสมัยและเหมาะสมกับกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กที่กำลังมีแนวโน้มในการเพิ่มปริมาณการผลิต การลดหย่อนภาษีวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต สารประกอบต่างๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรมและเวชภัณฑ์ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและราคาถูก การให้ความรู้ทางวิชาการ ยาสมุนไพร สารสกัดจากสมุนไพร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประเภทยาแผนโบราณที่มีลักษณะการผลิตในแบบระบบอุตสาหกรรมและแบบครัวเรือน.

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ. 2540. แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย ภาคสอง : กลยุทธ์อุตสาหกรรมรายสาขา . กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ. 2541 . แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ. 2541. แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- จอมจัน จันทรสกุล. 2529. อุตสาหกรรมผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เฉลิมพจน์ เอี่ยมกมล และสุณี กุลตระกูล. 2527. "นโยบายหลักแห่งชาติและผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมยา." วารสารวิทยาลัยการค้า. 4(3) : 86 – 101.
- ดิเรช รัตนปิ่นจง. 2542. งานประชุมใหญ่เภสัชพาณิชย์สมาคม. กรุงเทพฯ : วารสารสมาคมร้านขายยา. 18(9) : 17 – 19.
- ประวิทย์ ตันตีสุวิทย์กุล. 2543. วิธีการใช้ยา. กรุงเทพฯ : วารสารสมาคมร้านขายยา. 19(5) : 12 – 15.
- ฝ่ายวิชาการ ธนาคารกสิกรไทย. 2536. อุตสาหกรรมยา : มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการผลิต. สรุปรข่าวธุรกิจ. 24(17) : 9 – 16.
- พลุทรัพย์ ลีระนิธิกุล . 2539. "แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย." บรรษัทปริทรรศน์. 16(8) : 11 – 13.
- มานิตย์ กิตติพานิชกุล. 2528. ปัญหาของผู้แทนยาในการเสนอขายยาให้แก่โรงพยาบาลของรัฐบาล. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาการตลาด, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2537. รายงานการวิจัยโครงสร้างเศรษฐกิจรายสาขา ปี 2536 : อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์. กรุงเทพฯ : ฝ่ายแผนงานและเศรษฐกิจรายสาขา ,มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ยุพิน เต๋นวรรณกุล. 2534. การพัฒนาที่ยังพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ. วารสารเศรษฐศาสตร์
 ธรรมศาสตร์. ธันวาคม 2534 : 51 –57.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2539. แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย. กรุงเทพฯ. : สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2542. สรุปแผนแม่บทปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม. สอท.
 8(49) : 21 – 24.
- สุชสรรค์ ศิลปกุล . 2528. การศึกษาการวางแผนและควบคุมของบริษัทผลิตยาต่างประเทศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาพาณิชยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรพล วิริยะบรรเจิด . 2539 “แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย”
 Technology Journal. 22(125) : 103 – 109.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2532. การสำรวจกำลังการผลิตของโรงงานผลิตยาภายในประเทศ. : งานประมวลสถิติ กองวิชาการ.
- อดุลย์ วิริยะเวชกุล. 2544. การพัฒนาระบบขายปลีกยา. กรุงเทพฯ : วารสารวงการยา. 1(17) : 4 –9.

ภาคผนวก ก
การแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุน

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2536 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดเขตส่งเสริมการลงทุน ดังนี้ คือ ให้พื้นที่ในเขตอุตสาหกรรมแหลมฉบังและท้องที่จังหวัดทุกจังหวัดเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และ ชลบุรี และได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร แตกต่างกันดังนี้

1. เขต 1 ได้แก่ โครงการที่ประกอบ หรือตั้งโรงงานในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี และนครปฐม

1.1 ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักรกึ่งหนึ่ง

1.2 ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลเป็นเวลา 3 ปี สำหรับโครงการส่งออกไม่

น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขาย

1.3 ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นเวลา 1 ปี

2. เขต 2 ได้แก่ โครงการที่ประกอบหรือตั้งโรงงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

2.1 ได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่ง

2.2 ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 3 ปี และเพิ่มเป็น 7 ปี หากตั้ง

แหล่งประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมหรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

2.3 ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นเวลา 1 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่ายอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เขต 3 ได้แก่ โครงการที่ประกอบการหรือตั้งโรงงานในเขตส่งเสริมการลงทุน (รวมทั้ง นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง) โดย

3.1 ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร

3.2 ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปี

3.3 ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นเวลา 5 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของยอดขาย

3.4 ได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าร้อยละ 75 ของอัตราปกติสำหรับวัตถุดิบหรือ วัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาผลิตเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรเป็นเวลา 5 ปี โดยจะได้รับอนุมัติคราวละ 1 ปี

3.5 และได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษ ดังนี้

3.5.1 ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 ของอัตราปกติ เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นกำหนดการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

3.5.2 อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา เป็น 2 เท่า เป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันที่เริ่มรายได้

3.5.3 อนุญาตให้หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิร้อยละ 25 ของเงินที่ลงทุนในการนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข
การโฆษณาขายยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา 88 การโฆษณาขายยา จะต้อง

1. ไม่เป็นการโอ้อวดสรรพคุณยา หรือวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของยา ว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์ หรือหายขาด หรือใช้ถ้อยคำอื่นใดที่มีความหมายทำนองเดียวกัน
2. ไม่แสดงสรรพคุณยาอันเป็นเท็จ หรือเกินความจริง
3. ไม่ทำให้เข้าใจว่ามีวัตถุใดเป็นตัวยา หรือเป็นส่วนประกอบของยา ซึ่งความจริงไม่มีวัตถุ หรือส่วนประกอบนั้นในยา หรือมีแต่ไม่เท่าที่ ทำให้เข้าใจ
4. ไม่ทำให้เข้าใจว่าเป็นยาทำให้แท้งลูกหรือยาขับระดูอย่างแรง
5. ไม่ทำให้เข้าใจว่าเป็นยารักษาโรค หรือยาคุมกำเนิด
6. ไม่แสดงสรรพคุณยาอันตราย หรือยาควบคุมพิเศษ
7. ไม่มีการร่ำรอง หรือยกย่องสรรพคุณยาโดยบุคคลอื่น
8. ไม่แสดงสรรพคุณยาว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค หรืออาการของโรคที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 77

ความในข้อ 5. และ 6. ไม่ใช้บังคับแก่ข้อความในฉลาก หรือเอกสารกำกับยาและความในข้อ 1. , 4. , 5. , 6. , 7. และ 8. ไม่ใช้บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

มาตรา 88 ทวิ การโฆษณาขายยาทางวิทยุกระจายเสียง เครื่องขยายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ทางฉายภาพ หรือภาพยนตร์ หรือทางสิ่งพิมพ์ จะต้อง

1. ได้รับการอนุมัติข้อความ เสียง หรือภาพที่ใช้ในการโฆษณาจากผู้อนุญาต
2. ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้อนุญาตกำหนด

มาตรา 89 ห้ามมิให้โฆษณาขายยาโดยไม่สุภาพ หรือโดยการร้องรำทำเพลง หรือแสดงความทุกขุทรมานของผู้ป่วย

มาตรา 90 ห้ามมิให้โฆษณาขายยาโดยวิธีแถมพก หรือออกสลากรางวัล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา 90 ทวิ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ระงับการโฆษณาขายยาที่เห็นว่าเป็นการโฆษณาโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา 124 ผู้ใดโฆษณาขายยาโดยฝ่าฝืนมาตรา 88 , มาตรา 88 ทวิ , มาตรา 89 และมาตรา 90 จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 124 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งให้ระงับการโฆษณาขายยาของเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งสั่งตามมาตรา 90 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำและทั้งปรับเป็นรายวันอีกวันละห้าร้อยบาท จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว

ที่มา : "พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522". วารสารเภสัชกรรม สมาคมแห่งประเทศไทย 33(3) : 55 – 83.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์

ชื่อโครงการ : ความเหมาะสมของการกำหนดแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

ผู้ทำการวิจัย : นายอารักษ์ ขอบทำดี
เป็นการทำการวิจัยประกอบการจัดทำสารนิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาการศึกษาความเหมาะสมของการกำหนดแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541 – 2545

โปรดตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนตามข้อเท็จจริงในกิจการของท่าน โดยผู้วิจัยใคร่ขอยืนยันว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเก็บเป็นความลับ และจะนำไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ ที่อาจนำมาซึ่งข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการของรัฐเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หมายเหตุ กรุณาตอบแบบสอบถาม และ ส่งกลับคืนภายใน.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง และโปรดตอบคำถามในช่องว่างที่กำหนดไว้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ
  - ต่ำกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี
  - 40 - 49 ปี 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
  - ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท
4. ประสบการณ์การทำงานในอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์
  - น้อยกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี
  - 11 - 20 ปี มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
5. ตำแหน่งและหน้าที่ในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ

1. รูปแบบของการดำเนินธุรกิจ
  - เจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน
  - บริษัทจำกัด อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
2. แหล่งเงินทุนที่กิจการของท่านใช้อยู่ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากแหล่งเงินทุนที่ใช้มากที่สุดไปยังน้อยที่สุด 1 = แหล่งเงินทุนที่ใช้มากที่สุด 2,3,4,..... = แหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ)
  - เงินทุนส่วนตัว เงินทุนจากบริษัทแม่ ๆ ในต่างประเทศ
  - ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนในประเทศ
  - บริษัทเงินทุนในต่างประเทศ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สถานประกอบการของท่านมีเงินทุนจดทะเบียนในการประกอบกิจการเท่าใด
- ต่ำกว่า 25 ล้านบาท 25 - 100 ล้านบาท
- 100 - 200 ล้านบาท มากกว่า 200 ล้านบาท
4. จำนวนแรงงานทั้งหมดภายในโรงงาน
- ไม่เกิน 49 คน 50 - 99 คน
- 100 - 199 คน 200 คน ขึ้นไป
5. สถานภาพของกิจการ
- บริษัทของคนไทย บริษัทของชาวต่างชาติ
- บริษัทที่เป็นสาขาต่างประเทศ บริษัทที่ร่วมทุนกับชาวต่างชาติ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการผลิต

1. อุตสาหกรรมการผลิตยาของบริษัท
- การนำยาสำเร็จรูปมาบรรจุใหม่ (Repacking)
- การนำตัวยามาประกอบเป็นยาสำเร็จรูป (Dosage-form Formulation)
- การผลิตวัตถุดิบตัวยาลึกที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูป
2. วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากแหล่งวัตถุดิบที่ใช้มากที่สุดไปยังน้อยที่สุด 1 = แหล่งที่ใช้มากที่สุด 2,3,4,..... = แหล่งที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ)
- สั่งซื้อจากต่างประเทศ
- สั่งซื้อในประเทศ
- ผลิตเอง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
3. ลักษณะการผลิตของบริษัท
- เพื่อใช้ภายในประเทศ เพื่อส่งออกนอกประเทศ
- เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ระดับกำลังการผลิตในปัจจุบันเทียบกับระดับการผลิตเต็มกำลัง
- ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ร้อยละ 50 – 75
- ร้อยละ 75 – 90 มากกว่า ร้อยละ 90
5. ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังวัตถุดิบของบริษัท โดยเฉลี่ยประมาณ.....เดือน
6. ระยะเวลาการเก็บสินค้าคงคลังยาสำเร็จรูปของบริษัท โดยเฉลี่ยประมาณ.....เดือน

ตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านมีความเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) หากท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมโปรดระบุความคิดเห็นลงในช่องว่างที่กำหนด

- ให้เทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรที่ยังไม่ทันสมัย หรือเก่าเนื่องจากขาดความพร้อม ขาดความชำนาญเฉพาะทาง
- กฎระเบียบในการผลิตและจำหน่ายมีความซับซ้อนไม่คล่องตัว
- การนำเข้าและส่งออก ยาและเคมีภัณฑ์ไม่เอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรม
- มาตรฐานและการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสม
- ขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง เกษตรกร/นักวิทยาศาสตร์/วิศวกร/ช่างเทคนิค ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
- วัตถุดิบส่วนใหญ่ต้องนำเข้า และมีราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาควบคุมผลิตภัณฑ์ในประเทศ
- วัตถุดิบที่นำเข้ามีคุณสมบัติที่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน
- การพัฒนาวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ยังมีไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- ตลาดในประเทศถูกจำกัดด้วยกฎหมายสิทธิบัตรยา และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ
- ตลาดต่างประเทศถูกจำกัดด้วยมาตรการกีดกันการค้าที่มีโชภาณี และมีการแข่งขันสูง
- วัตถุดิบบางชนิดไม่มีในประเทศ หรือไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากตลาดยาในประเทศมีขนาดจำกัด และต้องมีปริมาณการผลิตจำนวนมาก
- ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ยาและเคมีภัณฑ์บางชนิด ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งในตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคยังยึดติดอยู่กับ Brand Name ของสินค้า
- วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์มีอัตราภาษีศุลกากรที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน

ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ

คำชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ขออธิบายถึง แนวทางการดำเนินการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยในแบบสอบถามนี้จะกำหนดแนวทางความช่วยเหลือใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ความช่วยเหลือในด้านการปรับปรุงผลิตภาพและกระบวนการผลิต
2. ความช่วยเหลือในด้านการยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี
3. ความช่วยเหลือในด้านการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย

วิธีตอบแบบสำรวจ โปรดพิจารณาและเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตัวเลือกซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงข้อละ 1 คำตอบ ในคำถามแต่ละข้อจะมีระดับของคำตอบให้เลือก 2 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยกับแนวทางช่วยเหลือของหน่วยงานราชการ
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับแนวทางช่วยเหลือของหน่วยงานราชการ

ท่านคิดว่าหากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่าน ดำเนินนโยบายให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ตามแนวทางที่กำหนดในแบบสอบถามแล้ว แนวทางดังกล่าวจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจการของท่านรวมถึงช่วยพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของท่านหรือไม่

๑. แนวทางความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้

ข้อ	แนวทางความช่วยเหลือ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	สร้างระบบวิเคราะห์และประเมินโรงงานเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขในการจัดการ		
2	สร้างดัชนีวัดผลิตภาพของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงโรงงาน		
3	จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อเพิ่มผลิตภาพของอุตสาหกรรม ยาและเคมีภัณฑ์		
4	พัฒนาบุคลากรด้านบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร		
5	พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายการกระจายข้อมูลทางด้านยาและเคมีภัณฑ์		
6	ส่งเสริมการจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพ แหล่ง ชนิด และคุณสมบัติของวัตถุดิบ อย่างมีประสิทธิภาพ		
7	จัดตั้งสถาบันยาเพื่อเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล การประสานนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ การติดตามการเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตรยา		
8	การพัฒนาวัตถุดิบภายในประเทศให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น		
9	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ		
10	ปรับปรุงโครงสร้างของระบบภาษีศุลกากร และวิธีการนำเข้า และส่งออก ให้เหมาะสม		
11	สร้างระบบการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน โดยให้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์เป็นผู้นำในการจัดทำคู่มือและให้คำปรึกษา		
12	เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการนำระบบมาตรฐานสากลต่าง ๆ เข้าสู่อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ อาทิ GMP, HACCP, ISO 9000, ISO 14000, มอก.18000		

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติม โปรดระบุแนวทางความช่วยเหลือที่ท่านต้องการในการปรับปรุงทางการผลิต เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. แนวทางความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย

ข้อ	แนวทางการช่วยเหลือ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	จัดทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Research) เพื่อให้ทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ เช่น ยาสมุนไพร		
2	ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สารสกัดจากสมุนไพร พร้อมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตเชิงพาณิชย์		
3	เสริมสร้างความเข้าใจ และการยอมรับผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ไทย ในต่างประเทศ		
4	ส่งเสริมการร่วมลงทุนการผลิตยากับประเทศเพื่อนบ้าน		
5	ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศ และจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในกลุ่มประเทศ BIMST-EC		
6	พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของมาตรฐานสากล		
7	เพิ่มขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบให้มีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐ และเอกชน		

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติม โปรดระบุวิธีการดำเนินงานที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม ที่ทางหน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ในการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้รับรองแบบสอบถามในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้รับรองแบบสอบถามในการวิจัย

1. คุณชัยรัตน์ พัฒนเจริญ

ตำแหน่ง   นักวิชาการสาธารณสุข 9 ด้านส่งเสริมพัฒนา
สถานที่ทำงาน   สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช 80000

2. คุณอำนาจ แดงเรือ

ตำแหน่ง   นักวิชาการอุตสาหกรรม 7ว
สถานที่ทำงาน   ศูนย์ประสานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระราม 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

ที่ ทม 1504/ 0095

คณะกรรมการอำนวยการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒ มกราคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณชัยรัตน์ พัฒนเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอารักษ์ ขอบท่าดี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม จะทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และเคมีภัณฑ์"

คณะกรรมการอำนวยการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายอารักษ์ ขอบท่าดี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199, 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 0095

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๑ มกราคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณอำนาจ แดงเรือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอารักษ์ ขอบท่าดี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม จะทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมยา และเคมีภัณฑ์"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายอารักษ์ ขอบท่าดี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ ทิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199, 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ๑

ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

(พ.ศ. 2541 – 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรม
ตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541 - 2545)

อำนาจ แดงเรือ *
 วิจารณ์ พงศปาน *
 จักรพันธ์ เเด่นดวงบริพันธ์ *

1. การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เป็นที่ตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากจากผู้กำหนดนโยบายของรัฐและนักวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งหลาย เมื่อพบว่าภาคอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งมีสัดส่วนในสินค้าส่งออกสูงถึงประมาณร้อยละ 81 ของมูลค่าส่งออกโดยรวมของประเทศในปี พ.ศ. 2539 นั้น มีอัตราการเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0 คือ ไม่เพิ่มขึ้นเลย และมีแนวโน้มจะถดถอยลง อันเนื่องมาจากภาคอุตสาหกรรมของประเทศอยู่ในภาวะที่ขาดขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีศักยภาพการผลิตต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาด้านอุตสาหกรรมแล้วและที่พัฒนาขึ้นมาใหม่อย่างจีน, มาเลเซีย ประเทศในแถบอเมริกาใต้ และยุโรปตะวันออก
2. ข้อตระหนักดังกล่าวทำให้ภาคนโยบายและผู้ประกอบการต้องหันมาหารือ ร่วมมือกัน กำหนดแนวทางปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันให้ภาคอุตสาหกรรมของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืน และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมต่อไป โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541 - 2545) จำนวน 8 แผนงาน โดยมีแผนงานด้านการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 4 แผนงาน และแผนงานด้านปรับสภาวะทางสังคมและมลภาวะ 4 แผนงาน ครอบคลุมอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา อันได้แก่
  1. อาหารและอาหารสัตว์
  2. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
  3. รองเท้าและเครื่องหนัง

นักวิชาการอุตสาหกรรม ศูนย์ประสานการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

9/1/2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ไม้และเครื่องเรือน
5. ยาและเคมีภัณฑ์
6. ผลิตภัณฑ์ยางพารา
7. ผลิตภัณฑ์พลาสติก
8. เซรามิกและแก้ว
9. เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
10. ยานยนต์และชิ้นส่วน
11. อัญมณีและเครื่องประดับ
12. เหล็กและเหล็กกล้า
13. ปิโตรเคมี

ซึ่งครอบคลุมอุตสาหกรรมกว่าร้อยละ 95 ของทั้งประเทศ มีตำแหน่งการจ้างงานไม่น้อยกว่า 3 ล้านตำแหน่ง โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนปฏิบัติการดังกล่าว เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 วงเงินดำเนินการ 1,192 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งออกเป็นวงเงินสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 80 ที่เหลือเป็นเงินอุดหนุนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

3. ตามแผนปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541 - 2545) คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการระยะที่ 1 จำนวน 24 โครงการ และระยะที่ 2 จำนวน 59 โครงการ วงเงินอุดหนุนการดำเนินงาน จำนวน 666.67 ล้านบาท และ 2,999.41 ล้านบาท สินเชื่อผ่านสถาบันการเงิน 3,688.43 ล้านบาท และ 8,100 ล้านบาท เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2541 และ 7 มีนาคม 2543 ตามลำดับ
4. ผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 คือ เพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม โดยมีผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น คือ
  1. เพิ่มผลผลิตการผลิตด้วยการลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้า
  2. พัฒนาการตลาดให้เข้มแข็ง
  3. สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้อง LAB., การสอบเทียบฝีมือแรงงาน, การสอบเทียบวัดอุปกรณ์การผลิต และการให้บริการส่งเสริมระบบมาตรฐานสากล
  4. การเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น
  5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การขยายตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การแก้ไขปัญหของภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวนั้น ผลที่เกิดขึ้นจะช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันได้ส่วนหนึ่ง และสามารถแก้ไขปัญหโครงสร้างอุตสาหกรรมได้บางส่วน แต่ยังไม่มีการลงทุนที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศโดยรวมได้ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาที่เป็น**ปัญหาโครงสร้าง**ของแต่ละสาขา ยังไม่ได้ถูกขจัดไปจนหมดสิ้น หรือบางเบาลง และจากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2543 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2543 ได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินการคัดเลือกโครงการเพิ่มเติมจากที่ได้อนุมัติไปแล้ว เพื่อแก้ปัญหาด้านโครงสร้างอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ
6. อย่างไรก็ตาม ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่บ้างสำหรับนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานว่า **อะไรคือปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรม?** และจะทราบได้อย่างไรว่า ปัญหาใดเป็น**ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมหรือไม่**? แนวคิดการวิเคราะห์ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมอาจมีได้หลายแนวคิด จึงควรได้มีการนำเสนอการวิเคราะห์ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรมขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์อันจะนำไปสู่ข้อสรุปที่เหมาะสมที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินการต่อไป
7. การวิเคราะห์**ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรม** ภายใต้แนวคิดที่ว่า ปัญหาของอุตสาหกรรมแต่ละสาขา อาจเป็นปัญหาสืบเนื่องจากกันและกัน การแก้ไขปัญหหนึ่งอาจไม่สำเร็จ เพราะเป็นปัญหาที่เกิดจากอีกปัญหาหนึ่ง การแก้ไขปัญหจึงควรที่จะแก้ไขที่ปัญหาดันตอ ซึ่งก็คือ ปัญหาที่เป็นต้นเหตุแห่งปัญหาอื่น ๆ ซึ่งปัญหาโครงสร้างนี้อาจไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็ได้ แนวการวิเคราะห์ปัญหาโครงสร้างแบบนี้ วิเคราะห์โดยอาศัยแนวคิด Forward and Backward Linkage เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่มีผลกระทบย้อนกลับ (Feedback Effect) ได้ด้วย ซึ่งเหมาะที่จะใช้วิเคราะห์ปัญหาที่มีความหลากหลายมิติและทิศทาง และเป็นแนวคิดหลักที่จะนำมาใช้วิเคราะห์**ปัญหาโครงสร้างอุตสาหกรรม**

ประวัติผู้เขียน

นายอารักษ์ ขอบทำดี เกิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ จากมหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้